

Univerza v Ljubljani
Fakulteta za socialno delo

Tamara Starič

**Nasilje nad ženskami v intimnopartnerskem odnosu v času
pandemije covid-19**

Magistrsko delo

Ljubljana 2024

Univerza v Ljubljani
Fakulteta za socialno delo

Tamara Starič

**Nasilje nad ženskami v intimnopartnerskem odnosu v času
pandemije covid-19**

Magistrsko delo

Študijski program: Socialno delo z družino

Mentorica: izr. prof. dr. Nina Mešl

Ljubljana 2024

Zahvala

Iskreno se zahvaljujem svoji mentorici izr. prof. dr. Nini Mešl
za podporo in strokovno usmerjanje med pisanjem tega magistrskega dela.

Najlepša hvala tudi vsem strokovnim delavkam, ki so darovale svoj dragocen čas
za sodelovanje v raziskavi, brez njihovega prispevka bi bilo to delo nepopolno.

Največja zahvala gre moji družini in prijateljem, ki so mi stali ob strani
in me spodbujali ves čas pisanja magistrskega dela.

Nasilje nad ženskami v intimnopartnerskem odnosu v času pandemije covid-19

Povzetek magistrskega dela

Magistrska naloga izpostavlja pomembne vidike, povezane z naraščanjem nasilja nad ženskami v intimnopartnerskem odnosu med pandemijo covid-19. Raziskava, ki sem jo opravila, je bila kvalitativne narave in je temeljila na šestih opravljenih intervjujih s strokovnimi delavkami, ki so v času pandemije obravnavale nasilje nad ženskami v intimnopartnerskem odnosu. Iz nje izhaja, da so se številne ženske soočale z izjemno težkimi razmerami, ki so bile posledica omejitev gibanja in povečane količine časa, preživetega s povzročitelji nasilja.

Iz raziskave je razvidno, da so se podporni sistemi soočali s številnimi izzivi, ki so omejevali njihovo učinkovitost, kot so pomanjkanje prostora v varnih hišah, zapleti pri njihovem delovanju zaradi spreminjajočih se navodil ter omejitve zaradi zmanjšanega števila strokovnjakov, ki so bili dejansko prisotni na delovnem mestu.

Opravljen raziskava predpostavlja, da so za boljše delovanje podpornih sistemov v tako izrednih situacijah, kot je bila pandemija covid-19, potrebni boljša informiranost javnosti o obstoju pomoči, jasni protokoli ter boljše sodelovanje med različnimi institucijami.

Ključne besede: epidemija covid-19, nasilje nad ženskami, povzročitelji nasilja, podporni sistemi.

Violence Against Women in Intimate Partner Relationships During the Covid-19 Pandemic

Master's Thesis Abstract

The master's thesis highlights key aspects related to the increase in violence against women in intimate partner relationships during the Covid-19 pandemic. The approach to research was qualitative; six interviews with professional workers with experience in the subject matter reveal that many women faced extremely challenging conditions, mainly due to movement restrictions and increased time spent with perpetrators of violence.

The research shows that support systems faced numerous challenges, which limited their effectiveness, such as lack of space in safe houses, operational difficulties due to changing guidelines, and restrictions related to reduced number of professionals that were physically present at the workplace. The research suggests that, to ensure better functioning of the support systems in exceptional situations like the Covid-19 pandemic, there is a need for improved public awareness of assistance available, clear protocols, and enhanced collaboration among various institutions.

Keywords: Covid-19 pandemic, violence against women, perpetrators of violence, support systems.

Kazalo

1. Teoretični uvod	1
1.1. Nasilje nad ženskami v intimnoperskem odnosu	1
1.2. Vzroki za nasilje moških v intimnoperskem odnosu	2
1.3. Pojavnost nasilja nad ženskami v intimnoperskem odnosu	3
1.4. Pojavnost nasilja nad ženskami v intimnoperskem odnosu v času pandemije covid-19	4
1.5. Oblike nasilja nad ženskami v intimnoperskem odnosu splošno in v času pandemije covid-19	5
1.6. Dejavniki tveganja pri nasilju nad ženskami v intimnoperskem odnosu v času pandemije covid-19	7
1.7. Posledice nasilja nad ženskami v času pandemije covid-19	9
1.8. Pravne zaščite pred nasiljem: zakoni in predpisi v Sloveniji	10
1.9. Strokovno delo organizacij na področju preprečevanja nasilja nad ženskami v intimnoperskem odnosu v Sloveniji	12
1.10. Strokovno delo organizacij na področju preprečevanja nasilja nad ženskami v intimnoperskem odnosu v času pandemije covid-19 v Sloveniji	15
2. Problem	18
3. Metodologija	19
3.1. Vrsta raziskave	19
3.2. Merski instrument	19
3.3. Populacija in vzorčenje	19
3.4. Zbiranje podatkov	20
3.5. Obdelava in analiza podatkov	21
4. Rezultati	24
4.1. Dinamika nasilja nad ženskami v intimnoperskem odnosu v času pandemije covid-19	24
4.1.1. Obseg nasilja	24
4.2. Oblike nasilja nad ženskami v intimnoperskem odnosu v času pandemije covid-19	25
4.3. Dejavniki povečanja ali zmanjšanja nasilja nad ženskami v intimnoperskem odnosu v času pandemije covid-19	25
4.3.1. Finančne težave	25
4.4. Psihološke, čustvene in telesne posledice nasilja nad ženskami v intimnoperskem odnosu v času pandemije covid-19	26
4.5. Podporni sistemi in storitve pri obravnavi nasilja nad ženskami v intimnoperskem odnosu v času pandemije covid-19	26
4.5.1. Težave podpornih sistemov pri obravnavanju nasilja	27
4.5.2. Ocena učinkovitosti delovanja podpornih sistemov	27
4.5.3. Priporočila za izboljšanje delovanja podpornih sistemov pri obravnavi nasilja	28

5. Razprava.....	29
6. Sklepi.....	33
7. Predlogi.....	34
8. Literatura in viri.....	35
9. Priloge	39
9.1. Odprto kodiranje.....	39
9.2. Osno kodiranje	50
9.3. Vprašalnik za intervjuje:	52

1. Teoretični uvod

Nasilje nad ženskami je izraz zgodovinskih neenakosti v razmerju moči med spoloma, ki so privedle do prevlade moških nad ženskami in njihove diskriminacije ter preprečile celovito izboljšanje položaja žensk (Plaz, 2004, str. 26).

Nasilje v družini in nasilje nad ženskami v intimnopartnerskem odnosu predstavljata pomemben problem javnega zdravja po vsem svetu. Nasilje nad ženskami v intimnopartnerskem odnosu pomeni nasilje s strani trenutnih ali bivših zakoncev ali partnerjev v intimnih razmerjih. Takšno nasilje se lahko izraža v fizični, psihični, spolni ali ekonomski obliki in ima negativne zdravstvene posledice na žrtve (WHO, 2021).

Leta 2020 se je svet soočil z nepričakovano krizo, ko je na Kitajskem izbruhnil nov virus in se hitro širil, kar je privedlo do razglasitve globalne pandemije s strani Svetovne zdravstvene organizacije (WHO). Ukrepi, povezani s pandemijo koronavirusne bolezni covid-19, so prinesli pomembno motnjo v vsakdanjem življenju številnih ljudi po vsem svetu. Za obvladovanje širjenja virusa so različne države uvedle politike ostajanja doma, ki omejujejo gibanje in spodbujajo socialno distanco. Čeprav so bile politike ostajanja doma učinkovite pri obvladovanju virusa, so prinesle številne izzive, vključno s krizami na področju javnega zdravja, gospodarstva, povečano brezposelnostjo in težavami v prisilnem sobivanju. Ti pogoji so močno vplivali na nasilje med intimnimi partnerji, saj so oteževali delovanje socialnih podpornih sistemov in poslabšali obstoječe razmere, kar zadeva nasilje med intimnimi partnerji (Agüero, 2021).

Ukrepi, sprejeti za omejitev širjenja koronavirusa, so znatno vplivali na počutje in vedenje ljudi, s čimer se je povečala verjetnost nasilja v družini, zlasti nasilja nad ženskami (Bertok idr., 2022, str. 355).

1.1. Nasilje nad ženskami v intimnopartnerskem odnosu

S pojmom nasilje lahko razumemo željo ali sredstvo, s pomočjo katerega bi si podredili posameznika z namenom, da uveljavimo svojo voljo (Pečar, 1993, str. 97).

V magistrski nalogi se osredotočam na nasilje nad ženskami v intimnopartnerskem odnosu, saj so ženske veliko bolj izpostavljene nasilju kot moški.

Čeprav nasilje prizadene vse demografske skupine, je največje globalno breme nasilja večinoma na ženskah. Svetovna zdravstvena organizacija ocenjuje, da ena od treh žensk po svetu v svojem življenju doživi fizično in/ali spolno nasilje (WHO, 2013).

Nasilje je zelo učinkovita oblika socialnega nadzorovanja. Do njega pride, ko oseba začuti, da izgublja moč. Najpogosteje ga izvajajo moški nad ženskami iz naslednjih razlogov: neposlušnost, nezvestoba, izzivalnost itd. (Zaviršek, 1998, str. 10–13).

Ženske v nasilnem odnosu, v katerem vztrajajo, razvijejo visoko prilagodljivost, pretirano skrbnost, skušajo ugoditi partnerjevim zahtevam in velikokrat že v naprej predvidevajo moško nasilno vedenje, zato naredijo vse, kar je v njihovi moči, da bi se temu izognile (Kobal, 2003, str. 115).

1.2. Vzroki za nasilje moških v intimnopartnerskem odnosu

Vzroki za nasilje moških nad ženskami so različni. Psihološke teorije se osredotočajo na osebnostne lastnosti in duševne značilnosti storilca. Osebnostne lastnosti moškega, ki vključujejo nenadne izbruhe jeze, nizko samospoštovanje in slabo obvladovanje impulzov, lahko postanejo v določenih okoliščinah vzrok za nasilno vedenje.

Psihiopatologija in druge osebnostne motnje ali zloraba, ki jo je opazoval ali doživel kot otrok, povečujejo možnost, da moški postane povzročitelj nasilja v odrasli dobi. Veliko primerov nasilja proti ženskam izhaja tudi iz ljubosumja, ko moški sumi, da je ženska nezvesta ali namerava prekiniti razmerje.

Vzroki za nasilje pa ne izhajajo samo iz človekove notranjosti. Vzrok za nasilno vedenje je lahko tudi povečanje stresa v družinskem okolju (pandemija). Vzroki za nasilje so tudi v socialnem učenju; kadar nekdo v otroštvu opazuje nasilje, je bolj verjetno, da ga bo posnemal. Pogosto se nasilje ciklično prenaša iz generacije v generacijo. Večina strokovnjakov se strinja, da zlorabne in nasilne osebnosti izhajajo iz kombinacije več dejavnikov na različnih stopnjah (Alokan, 2013, str. 103–104).

Poleg zgoraj omenjenih teorij moramo iskati vzroke za nasilje tudi v kulturno in družbeno različnih okoljih. V tradicionalnih družbah je pretepanje ženske v intimnopartnerskem odnosu pravica moškega. Telesno kaznovanje žensk je povezano s tradicionalno določenimi spolnimi vlogami. Poslanstvo ženske, ki živi v takem okolju, je skrb za dom in otroke ter spoštovanje moža, ki je gospodar. (Selič, 1996, str. 41)

1.3. Pojavnost nasilja nad ženskami v intimnopartnerskem odnosu

Agencija Evropske Unije za temeljne pravice (FRA – European Union Agency for Fundamental Rights) je marca 2014 objavila rezultate raziskave »Nasilje nad ženskami: vseevropska raziskava«. Raziskava FRA (2014) je najbolj celovita raziskava o izkušnjah žensk z nasiljem doslej, tako v EU kot v svetu. Za boljši vpogled v pojavnost nasilja nad ženskami v nadaljevanju predstavljam njene rezultate (FRA, 2014). Raziskava je pokazala, da je tretjina žensk (33 %) doživela fizično in/ali spolno nasilje od svojega petnajstega leta starosti. V obdobju dvanajstih mesecev pred raziskavo je 8 % žensk doživelo fizično in/ali spolno nasilje. Med ženskami s sedanjim ali prejšnjim partnerjem je 22 % žrtev fizičnega in/ali spolnega nasilja od petnajstega leta starosti. Tretjina žensk (32 %) je bila žrtev psihološke zlorabe s strani partnerja (poniževanje, podcenjevanje, strašenje, ustrahovanje itd.). Kar 18 % žensk v EU je v obdobju dvanajstih mesecev pred raziskavo doživelo zalezovanje (FRA, 2014).

V Sloveniji sta bili na področju nasilja v družini izvedeni dve raziskavi, in sicer raziskava »Nasilje v družinah v Sloveniji« iz leta 2006 (Sedmak idr., 2006, str. 5–17) in prva nacionalna raziskava o nasilju v zasebni sferi in v partnerskih odnosih iz leta 2010 (Leskošek idr., 2010).

Nacionalna raziskava o pojavnosti nasilja v zasebni sferi in v partnerskih odnosih je bila izvedena pod vodstvom izr. prof. dr. Katje Filipčič z Inštituta za kriminologijo. Raziskava je potrdila, da je večina povzročiteljev nasilja moških, kar 92 %. Fizično nasilje je bilo potrjeno pri 23 % anketirank, ki so bile stare 15 let ali več. Raziskava je pokazala, da so bile žrtve nasilja večinoma ženske, stare med 19 in 49 let, še pogosteje pa v starostni skupini med 30 in 39 let.

Kar zadeva spolno nasilje, je 6,5 % anketirank poročalo o izkušnji spolnega nasilja od petnajstega leta dalje. Pomembno je omeniti, da so bile ankete osredotočene na spolno nasilje v partnerskih in intimnih zvezah, ne pa na spolno nasilje, ki so ga doživele izven teh razmerij. Če bi upoštevali tudi to, bi bila stopnja spolnega nasilja verjetno višja.

Največji odstotek (49,9 %) se nanaša na psihično nasilje, ki vključuje zmerjanje, ljubosumje, žalitve, poniževanje, zastraševanje in podobno. Največ psihičnega nasilja so doživljale ženske, stare od 50 do 59 let. Premoženjsko nasilje, kot je nadzor nad porabo in dostopom do denarja ter odvzemanje denarja, je potrdilo 7 % anketirank.

Omejevanje stikov, gibanja in osebne svobode je bilo potrjeno pri 6,1 % anketirank, ki so poročale o prepovedi druženja s prijateljicami, preprečevanju stikov s sorodniki, nadzorovanju in pregledovanju elektronske pošte, SMS-sporočil itd. (Leskošek idr., 2010).

1.4. Pojavnost nasilja nad ženskami v intimnopartnerskem odnosu v času pandemije covid-19

Rezultati raziskave, ki jo je naročil Evropski parlament, jasno kažejo na resnost problema nasilja nad ženskami med pandemijo covid-19. Kar 77 % žensk v EU meni, da je pandemija povzročila porast fizičnega in čustvenega nasilja nad ženskami. Na Portugalskem in v Grčiji je ta delež še višji, in sicer kar 90 % oz. 93 % žensk meni, da je nasilje nad ženskami naraščalo.

V Sloveniji je ta problem prav tako izrazit, saj kar 83 % vprašanih žensk meni, da se je fizično in čustveno nasilje nad ženskami povečalo v času pandemije (European Parliament, 2022).

Iz Kitajske so poročali o trikratnem povečanju nasilja v družini ter o porastu ločitev, iz Brazilije pa o 50-odstotnem porastu nasilja v družini. Zaradi težav z delovanjem varnih hiš, ki so jih dosegli karantenski ukrepi, so lahko v Italiji in Španiji žrtve nasilja s klicem v lekarno ob uporabi t. i. varne besede sporočile, da so v nevarnosti (Inštitut za proučevanje enakosti spolov, 2020). Če k temu dodamo ugotovljeno dejstvo, da se nasilje v času kriz in izrednih razmer po navadi drastično poveča, potem je očitno, da obstaja razlog za skrb, saj so nevladne organizacije v Sloveniji poročale o zmanjšanju števila klicev na pomoč (Pavlič, 2020, str. 9–11).

Na Inštitutu za kriminologijo pri Pravni fakulteti v Ljubljani so opravili študijo z naslovom »Kriminaliteta v času covid-19« (Mojca M. Plesničar, Marko Drobnjak, Katja Filipčič, 2020), kjer so analizirali in primerjali podatke prijav kaznivega dejanja nasilja v družini, ki se je med 12. marcem in 12. junijem povečalo za 8,68 %.

Varuh človekovih pravic je po prvem valu epidemije pridobil od policije podatke, da so med 16. marcem in 31. majem 2020 obravnavali 351 oseb kot žrtve kaznivega dejanja nasilja, kar je 10,93-odstotno povišanje glede na povprečje v prejšnjih petih letih, v 84 % so bile žrtve nasilja ženske. V obdobju od 1. januarja do 30. novembra 2020 je policija obravnavala 1.346 kaznivih dejanj nasilja v družini, za katera je bila podana kazenska ovadba (12,9 % več kot lansko leto, ko jih je bilo 1.192). Podatki o prijavah nasilja in opažanja nevladnih organizacij, ki nudijo podporo žrtvam nasilja, pa sicer ne pokažejo celotne slike, saj večina družinskega nasilja ostane neprijavljenega, poleg tega so v tem času žrtve pod stalnim ali večjim nadzorom storilca in se težje obrnejo po pomoč (VČP, str. 401).

Nekatere nevladne organizacije in centri za socialno delo v Sloveniji so v času med 16. marcem in 31. majem zaznali povečanje števila klicev na klicne številke za telefonsko svetovanje. Drugega povečanja povpraševanja po njihovih storitvah niso zaznali, so pa nekateri

med njimi izrazili sum, da so imele v tem času žrtve manj možnosti, da pokličejo, saj so bile zaradi ukrepov omejitev gibanja več časa v prisotnosti povzročitelja. (VČP, 2021, str. 165)

Rezultati raziskave, namenjene raziskovanju mnenj socialnih delavk o povečanju nasilja nad ženskami v intimnopartnerskem odnosu v Sloveniji v času pandemije, kažejo, da kar 38 % vprašanih socialnih delavk meni, da se je nasilje v tem času povečalo (Mešl in Leskovšek, 2021, str. 236).

Evropski parlament je v prvem valu karantenskih ukrepov zaznal 30-odstotno povečanje nasilja. Med pandemijo covid-19 je bilo opaziti znatno povečanje fizičnega in čustvenega nasilja nad ženskami. Poročila kažejo, da se je v nekaterih državah število klicev na telefonske linije za pomoč žrtvam nasilja v družini povečalo za kar petkrat.

V Bosni in Hercegovini v prvem valu ni bilo zaznati povečanih prijav nasilja v družini, medtem ko se v obdobju od maja do novembra 2020 kaže manjši porast prijav. Kljub vsemu pa so zabeležili velik porast vlog žensk, ki doživljajo nasilje s strani intimnih partnerjev, za pobeg v varne hiše (Bećirović, 2021, str. 10).

Avstralska raziskava (Australian Institute of Criminology, 2020), opravljena na področju raziskovanja nasilja nad ženskami v intimnopartnerskem odnosu v času pandemije, je pokazala porast nasilja. Menim, da je potrebno poglobljeno premisliti o vzrokih za razlike v statistiki, ki se pojavljajo. V Sloveniji v času pandemije namreč beležimo povečanje prijav nasilja kot kaznivega dejanja policiji, medtem ko nevladne organizacije beležijo nespremenjeno ali le majhno povečanje števila klicev.

1.5. Oblike nasilja nad ženskami v intimnopartnerskem odnosu splošno in v času pandemije covid-19

Psihično nasilje

Psihološko nasilje partnerjev je zelo razširjeno in ima močan vpliv ter posledice zato ga moramo prepoznati. Po podatkih zgoraj omenjene raziskave Agencije Evropske Unije za temeljne pravice (FRA) iz marca 2014 »Nasilje nad ženskami: vseevropska raziskava« se je 43 % žensk srečalo s katero od oblik psihološkega nasilja s strani svojega partnerja ali bivšega partnerja (FRA, 2014, str. 7)

Psihično nasilje, ki ga izvaja nasilnež, se po navadi začne s posesivnostjo in nadzorom. Povzročitelj nasilja izvaja psihično nasilje z manipulacijo in s sprevrčanjem dejstev. Sledijo žaljivke, zmerjanje, vpitje, grožnje itd. Povzročitelj nasilja ima za cilj dokazovanje premoči in nadzora ter ponižanje žrtve nasilja. (MNZ, 2009)

Psihično nasilje poteka na različnih nivojih. Nasilen moški deluje kot čarovnik, njegovi triki odvrčajo žensko od tega, da bi uvidela nasilje, motijo njeno pozornost, da ne opazi, kaj se dejansko dogaja. Nasilen moški želi predvsem, da ženska ne prepozna njegove nasilnosti, zato jo prepričuje z izgovori in izkrivljanji resničnosti nasilnega vedenja, s katerimi želi doseči, da se ženska počuti krivo in prične dvomiti sama vase (Bancroft, 2003, str. 47–48).

Različne poskuse nadziranja in obvladovanja življenja žrtev nasilja imenujemo psihično nasilje (Bancroft, 2003, str. 84–94). Bancroft (2003) govori o več področjih nadzora, ki ga vršijo nasilni moški nad žensko v intimnopartnerskem odnosu. Nasilnež se pogosto čuti upravičenega do določenih pravic in privilegijev, ki pa ne veljajo za njegovo partnerico (Bancroft, 2003, str. 84–94).

Fizično nasilje

Fizično nasilje je najbolj prepoznano nasilje nad ženskami. Vključuje vse od brc, udarjanja v glavo, ob tla ali v steno, davljenja, pretepanja z različnimi predmeti, metanja predmetov v osebo, napadov z nožem, lasanja in celo umora. Vsako fizično nasilje je tudi psihično. Psihično nasilje preide v fizično, kadar se besednemu nasilju pridruži še udarec (Plaz, 2004, str. 44–45).

Fizično nasilje se pogosto pojavi, kadar povzročitelj nasilja dobi občutek, da ga žrtev ne bo zapustila. Psihično nasilje velikokrat preide v fizično nasilje, ki pa po navadi postaja pogostejše in prehaja v vedno hujše oblike (MNZ, 2009).

Spolno nasilje

Povzročitelji nasilja se lahko poslužijo tudi spolnega nasilja, ki je prav tako kot fizično nasilje kaznivo dejanje, četudi je storjeno znotraj intimnopartnerskega odnosa. Spolno nasilje je vsako spolno dejanje, s katerim se druga oseba ne strinja, se ob njem počuti slabo ali jo je strah (MNZ, 2009)

O spolnem nasilju prevladuje veliko stereotipov. Glavni izmed njih je, da so storilci spolnega nasilja tujci, ki jih dojemamo kot perverznejše. Ta stereotip lahko ovržemo, saj se približno polovica spolnega nasilja zgodi doma. (Plaz, 2004, str. 46)

V ZDA je leta 2010 opravljena raziskava (National Intimate Partner and Sexual Violence Survey), ki je potrdila, da je 37,3 % vprašanih žensk doživelo spolno nasilje ali psihično nasilje s strani svojih sedanjih ali bivših partnerjev (Miller in McCaw, 2019, str. 850).

Ekonomsko nasilje

V intimnopartnerskem odnosu lahko moški izvaja tudi ekonomsko nasilje, ki je obvladovanje ženske s pomočjo sredstev za preživetje. Na ta način povzročitelj nasilja doseže nadzor in odvisnost druge osebe ter njeno nezmožnost, da ga zapusti (MNZ, 2009).

Evropski svet poroča o velikem porastu nasilja nad ženskami v intimnopartnerskem odnosu. Znatno je bilo predvsem povečanje fizičnega in čustvenega nasilja nad ženskami. Poročila kažejo, da se je v nekaterih državah število klicev na telefonske linije za pomoč žrtvam nasilja v družini med pandemijo povečalo za kar petkrat.

Raziskava, opravljena v Avstraliji maja 2020, je v prvih treh mesecih pandemije potrdila, da je 4,6 % intervjuvanih žensk v tem času v intimnopartnerskem odnosu doživljalo psihično ali spolno nasilje, 5,8 % je doživljalo s strani partnerja nadzor in 11,6 % žensk je doživljalo vsaj eno obliko emocionalnega ali psihičnega nasilja (Boxall, Morgan in Brown, 2020, str. 2).

Karantenski ukrepi (#ostanidoma) so bistveno omejili socialne stike, v nasilnih partnerskih zvezah pa so bili ti še dodatno omejeni zaradi stalne prisotnosti nasilneža in njegovega okrepljenega nadzora nad žrtvijo. Omenjene okoliščine so idealne za nastanek nasilja. Tudi sama bolezen covid-19 je bila lahko izrabljena za nov način izvajanja nadzora nad žrtvijo (Plesničar, Drobnjak in Filipič, 2021, str. 68).

1.6. Dejavniki tveganja pri nasilju nad ženskami v intimnopartnerskem odnosu v času pandemije covid-19

S prisilnim sobivanjem z nasilnim partnerjem se je v času pandemije povečala individualna in socialna ranljivost, kar je omejevalo strategije spoprijemanja z nasiljem in zanašanje na podporne mreže. Dejavniki tveganja, kot so izguba, ekonomska stiska, izpostavljenost disfunkcionalnim odnosom in omejen dostop do zdravstvenih in pravnih storitev, so prispevali k povezanosti med nasiljem v družini in nasiljem med intimnimi partnerji z odzivi na pandemijo in ukrepi socialne izolacije (Moreira in Pinto da Costa, 2020).

Poleg tega so se med pandemijo kot povečani dejavniki tveganja za nasilje med intimnimi partnerji izkazale tudi zloraba substanc, osamitev in finančne težave. (Gresham idr., 2021, str.4-5)

Nasilje nad ženskami v intimnopartnerskem odnosu je kompleksen problem, ki ga lahko povzroči več dejavnikov tveganja, in sicer:

- a) Neenakomerna porazdelitev moči

Pred odkritjem nadzora rojstev so bile ženske prepuščene svoji biološki naravi. Pogoste nosečnosti in skrb za otroke so jih potisnile v ekonomsko odvisnost od moških. Patriarhat je tako postal del vsakdana. Dominacija moških se je prenašala iz generacije v generacijo in je razumljena kot nekaj normalnega in samoumevnega (Plaz, 2004, str. 33).

b) Zloraba alkohola

Veliko je govora o povezanosti nasilja nad ženskami v intimnopartnerskem odnosu in zlorabi alkohola. Raziskava »Nasilje nad ženskami: vseevropska raziskava« iz leta 2014 je pokazala, da je nasilje v družini povezano z uživanjem alkohola in da je alkohol dejavnik, ki povzroča nasilje v družini (FRA, 2014).

c) Otroštvo

Eden izmed najbolj splošno družbeno razširjenih mnenj je, da nasilen moški prihaja iz družine, kjer je v otroštvu doživel zlorabo. Povezava med preteklimi izkušnjami in nasiljem je raziskovalce pripeljala do predpostavke, da se agresija prenaša na naslednjo generacijo (Gerino idr., 2018).

Po drugi strani pa Bancroft (2003) ugotavlja, da je vzročnost med doživljanjem nasilja v otroštvu in povzročanjem nasilja v odrasli dobi neutemeljena. Bancroft (2003) izpostavlja, da je veliko večja verjetnost, da bo moški, ki je doživel nasilje v otroštvu, kasneje nasilen do drugih moških, izjema so moški, ki so brutalno fizično nasilni do žensk. V tem primeru so bili po vsej verjetnosti doživljali hudo zlorabo otroštvu (Bancroft, 2003, str. 51).

d) Karantena

Karantena pomeni strogo prepoved zapustiti svoj dom. Karantena je povzročila, da so partnerji skupaj preživljali več časa, kar je lahko privedlo do povečanega nadzora nad partnerjem in izolacijo od socialne mreže, ki žrtvi nasilja nudi psihološko podporo. S karanteno povezano je bilo tudi pomanjkanje dostopa do socialne mreže in javnih zavodov. Kljub temu da je bilo delovanje policije in socialnih transferjev sicer omogočeno, pa je žrtev nasilja veliko težje stopila z njimi v stik in tako poiskala nujno potrebno pomoč. (Bertok idr., 2022, str. 357)

e) Ekonomsko stanje

V času pandemije se je močno povečala brezposelnost ljudi in pojavil se je padec ekonomske blaginje. Zavod za zaposlovanje Republike Slovenije je izvedel analizo vpliva epidemije covid-19 na trg dela. V marcu in aprilu 2020 so zabeležili 123-odstotni porast prijav v evidenco brezposelnih glede na enako obdobje prejšnjega leta. (Zavod RS za zaposlovanje, 2020)

Brezposelnost se močno povezuje z nasiljem v družini. Povezana je z neurejenimi statusi, ločitvenimi postopki, izgubo doma, neplačevanjem preživnine za otroke, izgubo zdravstvenega zavarovanja, sodnimi postopki in delitvijo premoženja (Šimenc, 2015, str. 56).

Padec ekonomske blaginje tekom pandemije je pripeljal do povečanja stresa, frustracij in konfliktov med partnerjema, kar je povečalo možnosti pojava vseh vrst nasilja nad ženskami. Upad družinskih dohodkov je bil eden izmed poglavitnih dejavnikov tveganja za porast nasilja v intimnopartnerskem odnosu v času pandemije covid-19, kar dokazuje študija, narejena na vzorcu 1.502 žensk v Argentini (Santiago M. Perez-Vincent, 2020). Ena od raziskav kaže na manjše nasilje nad ženskami v intimnopartnerskem odnosu, kjer partner ni bil v karanteni skupaj s partnerico (Bertok idr., 2022, str. 360).

1.7. Posledice nasilja nad ženskami v času pandemije covid-19

Raziskave (Kitzmann, idr., 2003; Evans, Corrie in Dillillo, 2008; Wolfe idr., 2003) potrjujejo vpliv nasilja v družini na razvoj depresije, anksioznosti in simptomov travmatiziranosti. Razvije se lahko tudi agresivno in drugo antisocialno vedenje (Filipčič, 2018, str. 120).

Ženske, ki doživljajo nasilje s strani svojega intimnega partnerja, imajo več zdravstvenih težav, predvsem ginekoloških in s stresom povezanih simptomov, kot pa ženske, ki ne doživljajo nasilja (Miller in McCaw, 2019, str. 850).

Intimnopartnersko nasilje nad ženskami lahko močno vpliva na povečanje tveganja za porodniške in ginekološke zaplete, z nosečnostjo povezane smrti, prezgodnja rojstva in nizko porodno težo (Miller in McCaw, 2019, str. 852).

Posledice intimnopartnerskega nasilja nad ženskami so številne. Med 35 % in 73 % žensk doživlja posledice v obliki psihosomatskih simptomov (kronične bolečine, prehranjevalne težave, fobije, panični napadi, posttravmatski stresni sindrom in anksioznost). Nasilje v intimnopartnerskem odnosu poveča tveganje za zlorabo alkohola in zdravil. Psihiatrična oskrba žrtev je od štiri- do petkrat pogostejša kot pri drugih, petkrat pogostejši so poskusi samomorov (Filipčič in Klemenčič, 2011).

Nekatere ženske, ki so trpele za določeno vrsto psiholoških motenj, so zaradi nasilja v času pandemije razvile kronično obliko motenj. Ženske, ki so pogosto in dlje časa žrtve nasilja in nimajo možnosti umika pred povzročiteljem nasilja ali podpore, zelo hitro razvijejo samomorilno vedenje (De Berardis idr., 2021).

Zaradi negativnih posledic zlorabe alkohola (družinsko nasilje, padec imunskega sistema itd.) so nekatere države v času *lockdowna* prepovedale prodajo alkohola. V Indiji se je po

začetku *lockdowna* na urgenci dvakratno povečalo število ljudi, ki so trpeli za abstinenčnimi sindromi (Pedrosa idr., 2020).

Mnoge ženske nasilja, ki ga doživljajo, ne prijavijo zaradi strahu, sramu ali občutka krivde. Molke o nasilju ohranja težavo skrito in onemogoča ženskam, da bi dobile pomoč. Hkrati pa se ženske, ki doživljajo nasilje, pogosto srečujejo s stigmatizacijo družbe, kar še dodatno otežuje njihovo iskanje pomoči. Na področju pomoči ženskam, ki doživljajo nasilje, delujejo državne institucije z nalogo, da skrbijo za zakonsko zaščito žrtve in kaznovanje storilca nasilja, in mnoge nevladne organizacije, ki skrbijo za ozaveščenost in preprečevanje nasilja nad ženskami.

1.8. Pravne zaščite pred nasiljem: zakoni in predpisi v Sloveniji

Ustava RS

V Sloveniji ni posebnega zakona ali podzakonskega akta, ki bi urejal izključno področje nasilja nad ženskami v intimnopartnerskem odnosu. Kljub temu pa je mogoče prepoved nasilja nad ženskami v intimnopartnerskem odnosu razbrati tako iz določb Ustave Republike Slovenije kot tudi zakonov, ki sicer širše urejajo druga področja (Ustava Republike Slovenije, 1991).

Ustava kakršnokoli nasilje v družini razume kot nedvomno kršenje človekovih pravic in temeljnih svoboščin. Uvodoma Ustava v 14. členu določa enakost pred zakonom: v Sloveniji so pred zakonom vsi enaki in vsakomur so zagotovljene enake človekove pravice ter temeljne svoboščine, ne glede na narodnost, raso, spol, jezik, vero, politično ali drugo prepričanje, gmotno stanje, rojstvo, izobrazbo, družbeni položaj, invalidnost ali katerokoli drugo osebno okoliščino. S tem Ustava zagotavlja zaščito žensk in drugih ranljivih skupin prebivalstva. Ustava nadalje v 17. členu zagotavlja nedotakljivost človekovega življenja, v 18. členu prepoved mučenja, v 34. členu pravico do osebnega dostojanstva in varnosti, v tretjem odstavku 53. člena pa tudi, da država varuje družino, materinstvo, očetovstvo, otroke in mladino ter ustvarja za to varstvo potrebne razmere (Ustava Republike Slovenije, 1991).

Kazanski zakonik

Določbe Ustave konkretizira Kazenski zakonik (2008), v nadaljevanju KZ-1, ki opredeljuje vrsto kaznivih dejanj zoper zgoraj naštetih človekove pravice, življenje, telo, spolno nedotakljivost, pa tudi zoper zakonsko zvezo, družino in otroke. 191. člen KZ-1 v Republiki Sloveniji opredeljuje kaznivo dejanje nasilja v družini. To dejanje vključuje različna ravnanja, kot so grdo ravnanje, pretepanje, grožnje, zalezovanje, prisiljevanje k delu ali opuščanju dela ter nasilno omejevanje enakih pravic osebe v družinski skupnosti. Kazenske sankcije za to

dejanje vključujejo zaporno kazen do petih let in enako se kaznuje, kdor stori dejanje v trajnejši življenjski skupnosti. V primeru, da je dejanje storjeno po razpadu družinske skupnosti, se kaznuje z zaporno kaznijo do treh let. Namen tega člena je varovanje človekovih pravic in preprečevanje nasilja v družinskih razmerjih. (Kazenski zakonik, 2008)

Zakon o preprečevanju nasilja v družini

Velik premik na področju pojava nasilja in pomoči žrtvam nasilja v Sloveniji se je zgodil leta 2008, ko je bil sprejet Zakon o preprečevanju nasilja v družini (Zakon o preprečevanju nasilja v družini, 2008).

Zakon o preprečevanju nasilja v družini (ZPND) je namenjen preprečevanju in obravnavi nasilja v družini. Zakon določa ukrepe za zaščito žrtev nasilja ter naloge in odgovornosti različnih institucij, vključno z organi pregona, socialnimi službami, zdravstvenimi ustanovami in izobraževalnimi institucijami. Zakon določa ukrepe, ki vključujejo izdajo zaščitnih ukrepov, obvezno prijavljanje nasilja, nudenje pomoči žrtvam in vzpostavitev mreže institucij, ki sodelujejo pri preprečevanju in obravnavi nasilja v družini. Določa tudi kazni za kršitelje.

Zakon o preprečevanju nasilja v družini je pomemben instrument za varovanje družinskih članov pred nasiljem in obravnavo primerov nasilja, kar je ključnega pomena za zagotavljanje varnosti in pravic žrtev v družinskih okoljih.

Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o policiji

Poleg KZ-1 je ukrepanje ob nasilju v družini uredila tudi novela Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o policiji (Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o policiji, 2009). Novela zakona je v letu 2013 uvedla možnost, da policija odredi prepoved približevanja določenemu kraju ali osebi, kadar gre za primer nasilja v družini. Policisti lahko odredijo prepoved približevanja določeni osebi, kadar je bil podan utemeljen sum, da je oseba storila kaznivo dejanje ali prekršek z elementi nasilja ali pa je bila zalotena pri kaznivem dejanju ali prekršku, kjer obstaja razlog za sum, da bo ogrozila življenje, osebno varnost ali svobodo zakonca ali osebe, s katero živi v skupnem gospodinjstvu, sorodnika ali druge osebe, s katero živi v skupnem gospodinjstvu.

Resolucija o nacionalnem programu preprečevanja nasilja v družini

Slovenija je sprejela Resolucijo o nacionalnem programu preprečevanja nasilja v družini (Resolucija o nacionalnem programu preprečevanja nasilja v družini 2009–2014). Resolucija o nacionalnem programu preprečevanja nasilja v družini je strateški dokument v Republiki

Sloveniji, ki določa ukrepe in smernice za preprečevanje nasilja v družini. Osnovni cilj te resolucije je zagotoviti varno in podporno okolje za vse družinske člane ter preprečiti nasilje v družini.

Resolucija določa ukrepe za preprečevanje nasilja v družini, vključno z ozaveščanjem in izobraževanjem javnosti, poudarja potrebo po nudenju pomoči in zaščiti žrtev nasilja, vključno z zagotavljanjem varnih zatočišč, pravno pomočjo in socialno podporo. Resolucija spodbuja tudi sodelovanje različnih institucij, kot so organi pregona, socialne službe, zdravstvene ustanove, šole in nevladne organizacije, pri obravnavi primerov nasilja v družini.

Na področju urejanja problematike spolnega nasilja je Slovenija leta 2021 uzakonila načelo soglasja »ja pomeni ja«. Gre za novelo Kazenskega zakonika, ki spreminja definicijo kaznivega dejanja posilstva. Za kaznivo dejanje posilstva ni več potrebna uporaba storilčeve sile ali fizični upor žrtve, ampak mora žrtev pred spolnim dejanjem soglašati in dati jasno pritrditev v spolni akt (Resolucija o nacionalnem programu preprečevanja nasilja v družini 2023–2028).

1.9. Strokovno delo organizacij na področju preprečevanja nasilja nad ženskami v intimnopartnerskem odnosu v Sloveniji

Reševanje problematike nasilja nad ženskami zahteva celovit pristop, ki vključuje zakonodajo, izobraževanje, ozaveščanje in podporo žrtvam. Večina organizacij, ki deluje na tem področju, je nevladnih, nekaj jih je tudi državnih. Država žrtvam nasilja ne zagotavlja celostne oblike pomoči. Ženske, ki doživljajo nasilje v intimnopartnerskem odnosu, v stikih z institucijami velikokrat naletijo na stereotipno razumevanje nasilja kot zasebne težave. Njihovo vedenje primerjajo s pripisano vlogo ženske v družbi. Omenjene težave že vrsto let rešujejo nevladne organizacije, ki ženskam, mladostnikom in otrokom nudijo varen prostor, kjer lahko zaupno in anonimno spregovorijo o nasilju. V primeru nasilja jim nevladne organizacije omogočajo, da se umaknejo v varne hiše, materinske domove, mladoletni pa v krizne centre (Černič, 2004, str. 181).

V Sloveniji sistem socialnega varstva zagotavlja različne oblike pomoči za posameznike v stiski, zlasti tiste, ki so žrtve nasilja. To vključuje materinske domove, varne hiše, krizne centre, svetovanje, obravnavo žrtev spolnega nasilja, obravnavo povzročiteljev nasilja, telefonsko svetovanje, podporo invalidnim žrtvam nasilja in preventivne programe. Te storitve izvajajo tako javni kot tudi nevladni izvajalci, ki imajo ustrezna dovoljenja. Cilj sistema je nuditi pomoč žrtvam nasilja in preprečevati nadaljnje primere nasilja (Resolucija o nacionalnem programu preprečevanja nasilja nad ženskami 2023–2028).

Pri odzivanju različnih služb na nasilje nad ženskami v intimnopartnerskem odnosu lahko govorimo o tradicionalnem pristopu v primeru, ko je bila za odzivanje značilna tudi zaporedna organiziranost odzivanja institucij (najprej policija, potem tožilstvo, nato sodišče, vmes centri za socialno delo itd.), pri čemer je prihajalo do neusklajenosti in nepotrebnih neprijetnosti za žrtve nasilja, medtem ko sodobni pristop zahteva celovito, večinstitucionalno usklajeno delovanje raznoterih institucij, ki lahko pomagajo žrtvam nasilja (Prislan, idr., 2022, str. 109).

Podatki iz vseevropske raziskave (FRA, 2014) kažejo, da večina žensk, ki so žrtve nasilja, svojih izkušenj ne prijavi policiji ali drugi organizaciji za podporo žrtvam. Posledično večina žensk, ki doživljajo nasilje v intimnopartnerskem odnosu, ne pride v stik s pravosodnim sistemom in drugimi službami, ki žrtvam nasilja nudijo pomoč (FRA, 2014).

Nevladne organizacije

V obravnavo nasilja v intimnopartnerskem odnosu so poleg zgoraj navedenih institucij in subjektov vključene tudi nevladne organizacije (sodelujejo z organi in organizacijami pri obravnavanju žrtev in povzročiteljev nasilja) (Prislan, idr., 2022, str. 109).

Nevladne organizacije igrajo ključno vlogo pri zagovarjanju pravic posameznikov in skupnosti ter pri reševanju številnih družbenih izzivov, tako na lokalni kot na globalni ravni. Nevladne organizacije nudijo psihosocialno pomoč ženskam, ki doživljajo nasilje v intimnopartnerskih odnosih. Njihova vloga v družbi je tudi ozaveščanje in izobraževanje širše javnosti o problematiki nasilja nad ženskami in otroki (Černič, 2004, str. 181).

Strokovne socialne službe s statusom nevladnih organizacij so na področju nasilja nad ženskami v intimnopartnerskem odnosu razvile različne metode dela in načela, ki jih povzemam po Selič (1996):

- Strokovno pomoč in podporo vedno nudi strokovna delavka, ki je ženska.
- Ženska in otroci, ki preživljajo nasilje, potrebujejo takojšno intervencijo.
- Ženska in otroci potrebujejo varen prostor.
- Pomoč ženski temelji na multiprofesionalnem svetovanju.
- Zagovorniški način odnosa socialne delavke do ženske in otrok.
- Strokovne delavke skupaj z žensko izdelajo individualni načrt za varnost.
- Podpora mora biti hitra in dolgotrajna.
- Podpora ženski mora biti individualna in polna ustvarjalnih potez (iskanja virov zaposlitve, stanovanja, otroško varstvo itd.).
- Podpora ženski, da ustvari samospoštovanje (Selič, 1996, str. 33–34).

Nevladne organizacije, ki v Sloveniji delujejo na področju nasilja, so: društvo SOS telefon, Društvo za nenasilno komunikacijo, Društvo Ženska svetovalnica, Zavod Emma, Združenje proti spolnemu zlorabljanju in Društvo Ključ. Nevladne organizacije, ki se ukvarjajo s področjem nasilja, imajo cilj zaščititi žrtve nasilja in jim hkrati nuditi psihosocialno pomoč. Nevladne organizacije so v primeru, ko zaznajo možnost nasilja, dolžne o tem obvestiti Center za socialno delo (Zakon o preprečevanju nasilja v družini, 2008).

Varna hiša

Posebno vlogo pri pomoči ženskam, ki so preživele nasilje v intimnopartnerskem odnosu, imajo tudi varne hiše. V Angliji, ZDA in na Škotskem se je ustanavljanje varnih hiš začelo v sedemdesetih letih 20. stoletja. Poleg telefonskega svetovanja žrtvam nasilja so se v tistem času začela oblikovati prva ženska zatočišča. V Sloveniji je leta 1991 v okviru Centra za socialno delo Krško začela delovati prva varna hiša (Prislan, idr., 2022, str. 109).

Varne hiše se nahajajo na tajnih lokacijah. Prvi stik s svetovalnimi delavkami poteka po telefonu, nato sledi uvodni razgovor, s pomočjo katerega se ženska seznani s pogoji bivanja. Varna hiša je namenjena ženskam in njihovim otrokom, ki so izpostavljeni katerikoli vrsti nasilja. V hiši velja prepoved sprejemanja otrok, ki so moškega spola in starejši od petnajst let. Za varne hiše so značilni tajnost lokacije, anonimnost, varnost uporabnic in njihovih otrok, lastna angažiranost uporabnic, življenje brez nasilja, dostopnost, prehodnost (bivanje je omejeno na eno leto) in razvijanje solidarnosti med ženskami (Černič, 2004, str. 194).

V okviru projekta Daphne »Stran od nasilja« so podane temeljne zahteve, ki morajo biti izpolnjene pri varnih hišah, da lahko govorimo o strokovnih in primernih storitvah (Evropska komisija, 2008). Vsaka država bi morala zagotoviti zadostno število varnih hiš za ženske. Na razpolago bi morala biti vsaj ena varna hiša v regiji, ki bi lahko sprejemala ženske in otroke 24 ur na dan. Ključnega pomena za ženske, ki živijo v varnih hišah, so svetovalne storitve (t. i. mobilne svetovalne storitve). Te storitve vključujejo varno namestitev v varni hiši, mobilne svetovalne storitve, nujne telefonske svetovalne linije, dosegljivost storitev tudi na podežlju, intervencijske centre in programe namestitev. Bistvenega pomena je, da imajo žrtve nasilja možnost izbire med različnimi ponujenimi storitvami. Načrtovanje in cilji varnih hiš morajo biti usmerjeni h krepitvi in opolnomočenju žensk in otrok (Stran od nasilja: smernice za vzpostavitev in vodenje varnih hiš za ženske, ki doživljajo nasilje, 2008).

Varne hiše imajo ključno vlogo pri prekinitvi kroga nasilja nad ženskami v intimnopartnerskem odnosu. Za ženske, ki so preživele nasilje, je celostno poskrbljeno, vendar moški, ki je povzročitelj nasilja, kljub temu velikokrat pred zakonom ne odgovarja. Država je

dolžna zagotoviti spoštovanje človekovih pravic vsem svojim državljanom in državljanke, ne zadostuje pa le širjenje že obstoječih mrež zatočišč in varnih hiš. (Černič, 2004, str. 197)

Centri za socialno delo

Centri za socialno delo so javni socialnovarstveni zavodi, ki jih je ustanovila država. Storitve, ki jih nudijo uporabnikom, so socialna preventiva, socialna prva pomoč, osebna pomoč in pomoč družini. Centri za socialno delo nudijo žrtvam nasilja pomoč s skupnim iskanjem rešitve in podajanjem informacij o drugih programih pomoči ter drugih izvajalcih. Žrtve nasilja so upravičene do socialne denarne pomoči (enkratna denarna pomoč za premostitev trenutne materialne ogroženosti, denarna pomoč kot edini vir preživljanja in denarni dodatek) (Ignatov, 2004, str. 176).

Poleg policije (glede na ZPND) so centri za socialno delo osrednja institucija za pomoč žrtvam nasilja. Njihova naloga je tudi koordinacija vseh pristojnih institucij pri nudenju pomoči žrtvam nasilja v družini. Njihov cilj je povečati varnost žrtve nasilja, preprečevanje novega nasilja, motiviranje žrtve za vključitev v pomoč ter sprejemanje ukrepov za zaščito pravic in koristi žrtve (Pravilnik o sodelovanju organov ter o delovanju centrov za socialno delo, multidisciplinarnih timov in regijskih služb pri obravnavi nasilja v družini, 2009).

Materinski domovi

Materinski domovi so namenjeni materam in nosečnicam. Domovi se nahajajo na javnih lokacijah in v njih živijo ženske z otroki, ki so bile izpostavljene nasilju, vendar niso več ogrožene. Ženske in otroci, ki bivajo v teh domovih, so deležni strokovne pomoči, nasvetov, informacij in ostalih oblik pomoči, ki jih potrebujejo (Černič, 2004, str. 186).

1.10. Strokovno delo organizacij na področju preprečevanja nasilja nad ženskami v intimnopartnerskem odnosu v času pandemije covid-19 v Sloveniji

Mednarodne organizacije (npr. OZN) in nevladne organizacije poročajo o povečanju stopnje nasilja v družini in nad ženskami v času pandemije, pri čemer uradne statistike to povečanje le delno beležijo (statistike CSD ne beležijo povečanja, medtem ko statistike državnega tožilstva (191. člen KZ-1 – nasilje v družini) beležijo rahlo povečanje le v letu 2020 in nato v letu 2021 ponovno padec). Možen razlog za to, da je veliko nasilja v času pandemije ostalo neprijavljeno, gre verjetno iskati v tem, da so žrtve težje našle priložnost za prijavo nasilja, saj so bile v času intenzivnih ukrepov za preprečevanje širjenja virusa praktično ves čas

skupaj s povzročiteljem, imele so manj stika s socialno mrežo, otroci niso hodili v šolo, temveč so se šolali na daljavo itd. (Filipčič idr., 2021).

Poročila Evropskega sveta kažejo, da se je v nekaterih državah število klicev na telefonske linije za pomoč žrtvam nasilja v družini povečalo za kar petkrat (Evropski svet, 2023).

Podatke o delovanju strokovnih organizacij na področju preprečevanja nasilja nad ženskami v intimnopartnerskem odnosu v času pandemije covid-19 sem povzela po 26. letnem poročilu Varuha človekovih pravic Republike Slovenije za leto 2020 (VČP, 2021, str. 401–403).

Junija 2020 se je Varuh glede problematike nasilja nad ženskami v času ukrepov proti širjenju covid-19 obrnil na društva in centre za socialno delo, ki upravljajo varne hiše in krizne centre. Odgovori, ki so jih pridobili, kažejo, da je bilo svetovanje žrtvam nasilja na voljo tudi med epidemijo. Nekateri so se posluževali novih načinov komuniciranja prek klica Skype, Messenger ali Facebook. Društvo za nenasilno komunikacijo je razpoložljivost svojega telefonskega svetovanja v tem času podaljšalo na sedem dni v tednu, 24 ur na dan. Nevladne organizacije so svojo aktivnost povečale z medijsko prisotnostjo in lepljenjem plakatov s številkami za pomoč v velikih verigah supermarketov. Ena od nevladnih organizacij, ki izvaja program psihološke pomoči žrtvam nasilja, je izpostavila podporo Mestne občine Ljubljana, med drugim z objavo telefonskih števil v lekarnah, zdravstvenih domovih in v lokalni publikaciji, ki jo Občina Ljubljana dostavlja v vse poštne predale v mestu.

Nevladne organizacije in centri za socialno delo pa so našli naslednje težave in izzive, ki so jih prinesli ukrepi v zvezi z epidemijo:

- pomanjkanje prostorskih možnosti in kadra za izvedbo izolacije ali karantene;
- souporaba kuhinje, sanitarij in drugih skupnih prostorov (večje tveganje);
- smernice in navodila za namestitvene programe ob sprejemu novih uporabnikov;
- na začetku epidemije so bili brez zaščitnih sredstev;
- težave pri organiziranju prevozov uporabnic, saj javni promet ni deloval;
- v primeru namestitev uporabnic ni bilo možno sklicevati multidisciplinarnih timov;
- trenja med uporabnicami zaradi 24-urnega sobivanja brez možnosti umika;
- povečanje dela strokovnih delavcev tudi zaradi povečanja duševnih stisk uporabnic.

Raziskava Vesne Leskovšek in Nine Mešl s Fakultete za socialno delo se osredotoča na izkušnje socialnih delavk v času pandemije covid-19. Rezultati kažejo, da so se centri za socialno delo morali hitro prilagoditi novim razmeram, kar je vključevalo tudi omejitev osebnih stikov s strankami. Število socialnih delavk na centrih se je zmanjšalo, medtem ko se je število klicev za pomoč povečalo. To pomanjkanje osebnih stikov, še posebej na terenu, lahko vpliva

na učinkovitost zagotavljanja pomoči, zlasti žrtvam nasilja v družini (Leskovšek in Mešl, 2021, str., 236-240).

Pandemija je odvrnila pozornost javnosti od problematike nasilja nad ženskami, saj so se medijski viri in javnost osredotočali na epidemiološke razmere.

Reševanje problematike nasilja nad ženskami v času pandemije covid-19 je zahtevalo skupna prizadevanja vlade, civilne družbe in mednarodnih organizacij. To vključuje izvajanje programov ozaveščanja, zagotavljanje varnih prostorov za tiste, ki so preživele nasilje, in nudenje pomoči prek različnih komunikacijskih kanalov. Pomembno je, da se nasilje nad ženskami obravnava kot prednostno zdravstveno in družbeno vprašanje, ki ga je potrebno reševati tudi v tako kriznih razmerah.

2. Problem

Ljudje smo v času pandemije doživljali širok spekter občutkov, saj je bil ta dogodek edinstven in je močno vplival na življenja vseh po svetu. V tem času sem med ljudmi zaznavala strah, osamljenost, stres, jezo in frustracijo, anksioznost itd. Zaradi omenjenih okoliščin sem pričela razmišljati o pojavu nasilja nad ženskami v intimnopartnerskem odnosu v času pandemije covid-19. Raziskovanje nasilja nad ženskami v tem času je ključno za razvoj učinkovitih intervencij in podpornih sistemov v primeru, da pride do ponovitve podobnih stresnih situacij. Raziskati želim naravo in kontekst nasilja nad ženskami v intimnopartnerskih odnosih med pandemijo covid-19 z namenom poiskati boljše rešitve podpornih sistemov za pomoč ženskam, ki so preživele nasilje, v primeru, da se ponovijo podobne situacije, kot je bila pandemija covid-19.

Ženske, ki so doživljale nasilje v času pandemije, so imele zaradi karantenskih ukrepov omejene možnosti iskanja pomoči pri podpornih sistemih. V nalogi želim raziskati, kakšne izkušnje z obravnavanjem nasilja nad ženskami so imeli strokovni delavci. Zanima me, če se je dinamika nasilja spremenila, ali so se spremenile oblike nasilja, kakšne so psihične, emocionalne in fizične posledice nasilja, ki so ga ženske doživljale. Prav tako me zanima, kako so strokovni delavci doživljali delo v izrednih razmerah v času pandemije in omejitve v okviru vlade in karantenskih ukrepov.

Raziskovalna vprašanja:

1. Kako se je spremenila dinamika nasilja nad ženskami v intimnopartnerskih odnosih v času pandemije covid-19?
2. Katere oblike nasilja so izkusile ženske v intimnopartnerskem odnosu med pandemijo covid-19?
3. Kateri dejavniki prispevajo k povečanju ali zmanjšanju nasilja nad ženskami v intimnopartnerskih odnosih med pandemijo covid-19?
4. Kakšne so psihološke, čustvene in telesne posledice nasilja, ki so ga ženske doživljale v intimnopartnerskih odnosih med pandemijo covid-19?
5. Kako so obstoječi podporni sistemi in storitve obravnavali potrebe žensk, ki so se srečevale z nasiljem v intimnopartnerskih odnosih med pandemijo covid-19?

3. Metodologija

3.1. Vrsta raziskave

Raziskava je kvalitativne narave, saj temelji na pripovedovanju strokovnih delavk, ki so delale na področju nasilja v družini v času pandemije covid-19. Opisne odgovore na vprašanja sem pridobila s pomočjo intervjuja, ki sem ga opravila s strokovnimi delavkami. Gradivo je bilo obdelano na besedni način z uporabo kvalitativne analize. Po določitvi teme, ki sem jo želela raziskovati, sem postavila raziskovalna vprašanja in izbrala metodo pridobivanja podatkov. Nato sem empirično zbirala podatke, urejala material ter uporabila kvalitativno analizo s pomočjo kodiranja podatkov.

3.2. Merski instrument

Za merski instrument sem uporabila delno strukturiran intervju, ki je razdeljen na pet tem. Smernice za intervju so predstavljene v Prilogi 9. V prvi temi me je zanimala dinamika nasilja nad ženskami v intimnopartnerskem odnosu, v drugi temi me je zanimalo, ali so se oblike nasilja v tem času spremenile? Tretja tema se nanaša na dejavnike, ki so vplivali na povečanje ali zmanjšanje nasilja nad ženskami. Četrta tema opisuje fizične, psihološke in čustvene posledice nasilja nad ženskami v času pandemije. Zadnja tema pa se dotika delovanja, učinkovitosti in izboljšav podpornih sistemov na področju nasilja nad ženskami v času pandemije.

3.3. Populacija in vzorčenje

Populacijo v magistrskem delu sestavljajo zaposlene strokovne delavke, ki so v času pandemije covid-19 delale na področju nasilja nad ženskami v intimnopartnerskem odnosu v Sloveniji. Vzorec, ki sem ga pridobila, zajema šest strokovnih delavk, s katerimi sem opravila intervjuje. Vzorec ni velik, saj sem imela težave pri pridobivanju intervjujev s strokovnimi delavkami, ki bi spregovorile o omenjeni temi. V večini primerov je bil razlog za zavrnitev intervjuja preobremenjenost z delom in pomanjkanje časa. Strokovne delavke sem kontaktirala preko elektronske pošte in telefona. Po mesecu dni moje vztrajnosti sem pridobila prvi intervju s strokovno delavko Društva SOS. Nato je sledil intervju v Društvu Ženska svetovalnica. Po

vrsti neuspešnih klicev se mi je nasmehnila sreča in sem po naključju stopila v stik s koordinatorko nasilja na CSD, ki mi je po opravljenem intervjuju priskočila na pomoč in priskrbela kontakte strokovnih delavcev, ki so v času pandemije delali na področju nasilja. Sledila sta intervjuja s strokovno delavko CSD in direktorico varne hiše. Zadnji intervju sem opravila s kolegico, s katero sva pred leti sodelovali v nevladni organizaciji in je v času pandemije delovala na področju nasilja v enem izmed CSD. Štirje intervjuji so bili opravljeni v Ljubljani in dva na Gorenjskem.

V raziskavo so bile vključene strokovne delavke z izobrazbo univerzitetna diplomirana socialna delavka (A, B, C, D, E, F). Vse udeleženke izvajajo delo na področju nasilja že vrsto let. Najdaljša delovna doba udeleženke, ki dela na področju obravnave nasilja nad ženskami, je 28 let (oseba D), najkrajša delovna doba pa 3 leta (oseba F). Ostale udeleženke delajo na področju nasilja 10 let (oseba B), 10 let (oseba C) in 11 let (oseba E). Omenjene socialne delavke nudijo žrtvam nasilja psihosocialno podporo in svetovanje. Njihovo delo vključuje tudi oceno stopnje tveganja, s katero se žrtev sooča, in pomoč pri načrtovanju ukrepov za zagotovitev varnosti. Socialne delavke sodelujejo tudi z drugimi strokovnjaki, kot so policisti, zdravstveni delavci, odvetniki in terapevti, da zagotovijo celovito podporo žrtvam nasilja.

3.4. Zbiranje podatkov

Intervjuje sem zbiral v obdobju 20. 6. 2023–10. 11. 2023. Intervjuji so trajali približno pol ure. Štiri intervjuje sem opravila na delovnem mestu strokovnih delavk, enega v Tivoliju in enega v kavarni v Ljubljani. Opazila sem, da so strokovne delavke, ki delajo na področju nasilja, izjemno obremenjene s količino dela, zato menim, da so bili intervjuji prekratki. Ocenjujem, da bi bili intervjuji bolj poglobljeni in daljši, če bi delavke imele na voljo več časa.

Prav tako menim, da intervjuji niso bili tako poglobljeni, kot bi si želela, saj so bile strokovne delavke pod močnim vtisom lastnega doživljanja občutkov, ki jih je doprinesla pandemija covid-19. Raziskovanje občutljivih tem, kot je nasilje v intimnopartnerskih odnosih, zahteva poglobljeno razumevanje izkušenj intervjuvancev, še posebej v kontekstu pandemije covid-19. Pogosto se zgodi, da osebne izkušnje intervjuvancev močno vplivajo na kakovost in globino njihovih odgovorov. Med pandemijo so se ljudje srečevali s številnimi izzivi, ki so vključevali ne le zdravstvene skrbi, ampak tudi socialno izolacijo, ekonomske težave in splošno negotovost. Te težave so lahko močno vplivale na njihovo čustveno stanje, vključno s stresom in strahom.

3.5. Obdelava in analiza podatkov

Podatke sem analizirala s kvalitativno analizo, ki temelji na kategoriziranju enot, ki sem jih oblikovala v pojme in nato povezala v širše teoretične modele. Intervjuje sem sprva odprto kodirala (glej Prilogo 9.1), temu je sledilo še osno kodiranje (glej Prilogo 9.2). Udeleženke so označene s črkami A–F, izjave pa sem kodirala s številkami.

Izjave so kodirane glede na naslednja področja (teme):

- Dinamika nasilja nad ženskami v intimnopartnerskem odnosu v času pandemije covid-19;
- Oblike nasilja nad ženskami v intimnopartnerskem odnosu v času pandemije covid-19;
- Dejavniki povečanja ali zmanjšanja nasilja nad ženskami v intimnopartnerskem odnosu v času pandemije covid-19;
- Psihološke, čustvene in telesne posledice nasilja nad ženskami v intimnopartnerskem odnosu v času pandemije covid-19;
- Podporni sistemi in storitve pri obravnavi nasilja nad ženskami v intimnopartnerskem odnosu v času pandemije covid-19.

Primer izbire relevantnega dela besedila:

Bilo je veliko zmede in kaosa/(A1), Nismo zaznali, da bi se nasilje povečalo/(A2), Niso se pojavile nove oblike nasilja/(A3), Več je bilo psihološkega in čustvenega nasilja/(A4), Ženske, ki so doživljale nasilje, se niso mogle umakniti/(A5), Povečal se je nadzor in manipulacija nad ženskami/(A6), Veliko ljudi je izgubilo službo/(A7), Povečan je bil stres/(A8), Alkoholizem se je močno povečal/(A9).

Primer tabele odprtega kodiranja (celota je razvidna v Prilogi 9.1) in osnega kodiranja (celota je razvidna v Prilogi 9.2).

Odprto kodiranje – primer:

OZNAKA IZJAVE	IZJAVA	POJEM	KATEGORIJA	TEMA
A1	Bilo je veliko zmede in kaosa	Kaos		Dinamika nasilja nad ženskami v intimnopartnerskem odnosu v času pandemije covid-19
A2	Nismo zaznali, da bi se nasilje povečalo	Stopnja nasilja je nespremenjena	Obseg nasilja	Dinamika nasilja nad ženskami v

				intimnopartnerskem odnosu v času pandemije covid-19
A3	Niso se pojavile nove oblike nasilja	Ni novih oblik nasilja		Oblike nasilja nad ženskami v intimnopartnerskem odnosu v času pandemije covid-19
A4	Več je bilo psihološkega in čustvenega nasilja	Povečanje psihološkega in čustvenega nasilja		Oblike nasilja nad ženskami v intimnopartnerskem odnosu v času pandemije covid-19
A5	Ženske, ki so doživljale nasilje, se niso mogle umakniti	Nezmožnost umika		Oblike nasilja nad ženskami v intimnopartnerskem odnosu v času pandemije covid-19
A6	Povečal se je nadzor in manipulacija nad ženskami	Nadzor in manipulacija		Oblike nasilja nad ženskami v intimnopartnerskem odnosu v času pandemije covid-19
A7	Veliko ljudi je izgubilo službo.	Izguba služb	Upad finančnih dohodkov	Dejavniki povečanja ali zmanjšanja nasilja nad ženskami v intimnopartnerskem odnosu v času pandemije covid-19
A8	Povečan je bil stres	Stres		Dejavniki povečanja ali zmanjšanja nasilja nad ženskami v intimnopartnerskem odnosu v času pandemije covid-19
A9	Alkoholizem se je močno povečal	Alkoholizem		Dejavniki povečanja ali zmanjšanja nasilja nad ženskami v intimnopartnerskem odnosu v času pandemije covid-19

Po odprtem kodiranju sem nadaljevala z osnim, kjer sem opredelila in vzpostavila odnose znotraj pojmov in kategorij, ki pripadajo določeni temi.

Primer rezultata osnega kodiranja (celota je razvidna v prilogi 9.2):

Oblike nasilja nad ženskami v intimnopartnerskem odnosu v času pandemije covid-19

- Ni novih oblik nasilja (A3, C5)
- Iz psihičnega v fizično (B3)
- Povečanje psihološkega in čustvenega nasilja (A4)
- Nezmožnost umika (A5, B7)
- Oblike se niso spremenile (C3)
- Nadzor in manipulacija (A6, B4, C4)
- Nadzor (B5, C7, D6, D9, E5, F3)
- Nadzor zaradi finančnih težav (B6)
- Zloraba moči (D7, D10, D12)
- Manipulacija (F4)

- Poglobitev oblik nasilja (D8)
- Psihično nasilje (D11, F2)
- Nespremenjenost oblik nasilja (E4)

Pridobljeni rezultati so prikazani v poglavju »Rezultati«.

4. Rezultati

Rezultati, pridobljeni s šestimi intervjuji s strokovnimi delavkami, ki so delale na področju nasilja nad ženskami v intimnopartnerskem odnosu v času pandemije, so v nadaljevanju predstavljeni po raziskovalnih vprašanjih, ki sem jih v analizi empiričnega gradiva opredelila kot teme: dinamika nasilja nad ženskami v intimnopartnerskem odnosu v času pandemije covid-19, oblike nasilja nad ženskami v intimnopartnerskem odnosu v času pandemije covid-19, dejavniki povečanja ali zmanjšanja nasilja nad ženskami v intimnopartnerskem odnosu v času pandemije covid-19, psihološke, čustvene in telesne posledice nasilja nad ženskami v intimnopartnerskem odnosu v času pandemije covid-19 ter podporni sistemi in storitve pri obravnavi nasilja nad ženskami v intimnopartnerskem odnosu v času pandemije covid-19.

Znotraj vsake teme bom predstavila rezultate, ki sem jih oblikovala na podlagi pojmov in kategorij v odprtem in osnem kodiranju in temeljijo na izjavah strokovnih delavk.

4.1. Dinamika nasilja nad ženskami v intimnopartnerskem odnosu v času pandemije covid-19

Rezultati dinamike nasilja so zelo različni. Rezultati kažejo, da sta v tem času vladala kaos in zmeda (A1: *Bilo je veliko zmede in kaosa*).

4.1.1. Obseg nasilja

Največjo spremembo v dinamiki nasilja po besedah intervjuvank predstavlja poglobitev nasilja. Tam, kjer je bilo nasilje že prej prisotno, se je samo poglobilo. (D2: *V času pandemije je prihajalo do poglobljenega nasilja*; E3: *Nasilje se je poglobilo*).

Nekateri rezultati kažejo, da se stopnja nasilja v času pandemije ni spremenila (A2: *Nismo zaznali, da bi se nasilje povečalo*; D1: *Po podatkih iz časa pandemije ne morem trditi, da je bilo več nasilja*) ali da so se klici zaradi nasilja med pandemijo celo zmanjšali (E1: *V času pandemije je bilo klicev zaradi nasilja manj*), medtem ko drugi del rezultatov priča o nasprotnem, in sicer o povečani stopnji nasilja (D3: *Nasilni moški so v tem času še povečali nasilje nad ženskami*). V pričevanjih strokovnih delavk o dinamiki nasilja je omenjeno, da se je nasilje tam, kjer je bilo že prisotno, v času pandemije stopnjevalo (B2: *Tam, kjer je že bilo prisotno nasilje, je potem eskaliralo*). Nekatere strokovne delavke omenjajo povečano iskanje

pomoči po končani pandemiji (C2: *Število klicev po pandemiji se je povečalo*; E2: *Beležimo večje število klicev po pandemiji*).

4.2. Oblike nasilja nad ženskami v intimnopartnerskem odnosu v času pandemije covid-19

Rezultati kažejo, da se v času pandemije oblike nasilja niso bistveno spremenile (A3: *Niso se pojavile nove oblike nasilja*). Ena strokovna delavka izpostavlja, da zaradi izolacije, ki je bila v času pandemije zahtevan karantenski ukrep, ženske psihičnega nasilja sploh niso zaznavale kot nasilje. Povzročitelji nasilja so imeli veliko več možnosti za nadzor nad ženskami, zato se je nadzor zdel kot normalen pojav v tistem času. (D11: *Ženske v tem času niso imele občutka, da se nad njimi izvaja psihično nasilje, saj je bila izolacija zahtevana s strani države*).

Karantenski ukrepi so naredili prostor za zlorabo moči povzročiteljev nasilja, posledično pa stopi v ospredje pojav psihičnega nasilja v obliki nadzora in manipulacije (A6: *Povečal se je nadzor in manipulacija nad ženskami*; C4: *Menim, da je bilo veliko več nadzora in manipulacije*).

Karantenski ukrepi so prinesli veliko sprememb tudi na področju finančne varnosti. Nadzor nad ženskami se je povečal tudi zaradi finančnih težav (B6: *Denarne in stanovanjske stiske so se močno povečale in to je vplivalo na povečano kontrolo nad ženskami*).

4.3. Dejavniki povečanja ali zmanjšanja nasilja nad ženskami v intimnopartnerskem odnosu v času pandemije covid-19

4.3.1. Finančne težave

Dejavniki, ki so vplivali na povečanje nasilja v času pandemije, so po mnenju intervjuvank vezani predvsem na izgubo služb (A7: *Veliko ljudi je izgubilo službo*) ter na splošen upad finančnih dohodkov (B8: *Dejavniki tveganja so bili padec finančnih dohodkov*; D14: *Dejavniki tveganja so finančne težave*).

Rezultati kažejo, da je močno izpostavljen dejavnik tveganja za porast nasilja v času pandemije stres, ki je bil posledica karantenskih ukrepov (B10: *V času pandemije so veljali karantenski ukrepi. Vse to je povzročalo velik stres za partnerje*; E8: *Dejavnik, ki je vplival na povečanje nasilja, je bil stres*). Kot pomemben dejavnik povečanja nasilja je omenjena tudi količina časa, ki sta ga v pandemiji partnerja preživela skupaj (B12: *Partnerji so več časa*

preživali skupaj, kar je prineslo napetosti v odnosu; F5: Pari so veliko časa preživali skupaj, zato se je nasilje povečalo.)

Rezultati kažejo, da je dejavnik, ki je vplival na porast nasilja v času pandemije, tudi alkoholizem (A9: *Alkoholizem se je močno povečal*).

4.4. Psihološke, čustvene in telesne posledice nasilja nad ženskami v intimnopartnerskem odnosu v času pandemije covid-19

Rezultati kažejo, da so bile posledice nasilja nad ženskami v času pandemije opazne kot povečanje zdravstvenih, psiholoških in emocionalnih težav (A10: *Zaradi stresa se pojavi veliko zdravstvenih težav, psiholoških in emocionalnih težav*). V ospredje stopijo posledice na področju duševnega zdravja. Pojavljajo se napadi panike (B17: *Ženske so doživljale napade panike*), depresija (D17: *Ženske, ki so doživljale nasilje, so bile depresivne, tihe in mirne*; F12: *Žrtve nasilja razvijejo depresijo*) in nespečnost (C8: *Pojavljala se je nespečnost*; D18: *Nekatere so doživljale nespečnost*).

Strokovne delavke so izpostavile, da so ženske, ki so doživljale nasilje v intimnopartnerskem odnosu v času pandemije, doživljale tudi emocionalne težave. Ženske so izgubile svojo samozavest (F9: *Žrtve nasilja izgubijo samozavest*), postale so negotove (F11: *Žrtve nasilja se počutijo nesigurne*) in nemočne (B18: *Ženske so se počutile prestrašene in manjvredne. Niso videle izhoda*).

Ena izmed strokovnih delavk omenja tudi pojav samomorilnosti (B16: *Ženske so doživljale samomorilne misli*) in pojav odvisnosti (C9: *Pojavljale so se različne odvisnosti*).

4.5. Podporni sistemi in storitve pri obravnavi nasilja nad ženskami v intimnopartnerskem odnosu v času pandemije covid-19

Podporni sistemi so se v času pandemije in karantenskih ukrepov soočali z velikimi izzivi. Delo organizacij je v večini potekalo na daljavo (A16: *Večina organizacij je delala na daljavo*; B19: *V tistem času se je pomoč podpornih sistemov odvijala prek spleta*). Rezultati izpostavljajo pomembnost informiranosti javnosti o obstoju pomoči žrtvam nasilja v času pandemije. Pričevanja o informiranosti kažejo različne rezultate. Nekatere strokovne delavke so izpostavile problem neinformiranosti javnosti o obstoju pomoči, namenjene žrtvam nasilja (A18: *Žrtve niso vedele, če pomoč obstaja*), medtem ko druga izpostavi, da so bile številke, namenjene pomoči

žrtvam nasilja, javno objavljene (B20: *Mislím, da so bile objavljene številke, kamor so lahko ženske poklicale za pomoč*).

4.5.1. Težave podpornih sistemov pri obravnavanju nasilja

Karantenski ukrepi so povzročali veliko težav pri učinkovitem delovanju podpornih sistemov pri obravnavanju nasilja nad ženskami v intimnopartnerskem odnosu v času pandemije (A19: *Imeli smo veliko težav pri delu podpornih sistemov zaradi karantenskih ukrepov*; A20: *Največji izzivi so bili ravno ukrepi in stalna spreminjanja navodil iz ministrstva*). Rezultati kažejo, da so se strokovne delavke med svojim delom pri namestitvi žrtev nasilja soočale s prostorsko stisko. Karantenski ukrepi so zaradi zaježitve virusa zahtevali ločenost prostorov za okužene in neokužene (A21: *Imeli smo veliko prostorsko stisko zaradi ločitve prostorov za okužene*). Ena izmed strokovnih delavk je izpostavila tudi težavo ozaveščenosti o nasilju. Javnost ni ozaveščena o tem, kaj nasilje sploh je. Ženske lahko doživljajo več oblik nasilja v intimnopartnerskem odnosu, pa nimajo ozaveščenosti, da doživljajo nasilje (F17: *Težavo predstavlja tudi ozaveščenost o nasilju*).

4.5.2. Ocena učinkovitosti delovanja podpornih sistemov

Ocene učinkovitosti delovanja podpornih sistemov na področju obravnave nasilja nad ženskami v času pandemije kažejo različne rezultate. Večina strokovnih delavk potrjuje učinkovito delovanje podpornih sistemov (D24: *Nujna pomoč je delovala normalno*; F15: *Menim, da so bili podporni sistemi dobro učinkoviti*). Kljub temu se v rezultatih pojavi ocena strokovne delavke, ki ocenjuje, da so centri za socialno delo slabo opravljali svoje delo (E11: *Centri za socialno delo so se izogibali svojemu delu*).

Poleg zgoraj omenjenih rezultatov se pojavi še mnenje, da so podporni sistemi v času pandemije delovali enako kot v času pred njo (D23: *Žrtve nasilja niso poročale, da bi bili podporni sistemi v tem času slabi*) in da ni poročanja o slabem delovanju organizacij (C13: *Delovali so enaki podporni sistemi*).

Rezultati ocene učinkovitosti delovanja podpornih sistemov kot pomanjkljivost omenjajo pomanjkanje varnih točk na podeželjih (F16: *Velika težava je, da na podeželju manjkajo varne točke za ženske, ki doživljajo nasilje*) ter otežen dostop do podpornih sistemov (E10: *Otežen je bil dostop do podpornih sistemov*).

4.5.3. Priporočila za izboljšanje delovanja podpornih sistemov pri obravnavi nasilja

Rezultati o priporočilih strokovnih delavk za izboljšanje delovanja podpornih sistemov pri obravnavi nasilja v času pandemije so zelo različni. Izpostavljeno je oblikovanje protokolov, ki bi pripomogli k boljšemu delovanju sistemov v času izrednih razmer, kakršna je bila pandemija (A23: *Potrebno bi bilo narediti kakšne protokole glede pristopanja v primeru ponovne pandemije ali pa nekega izrednega stanja*). Potrebna bi bila tudi večja angažiranost na področju ozaveščanja javnosti o delovanju podpornih sistemov (C19: *Večja ozaveščenost o delovanju podpornih sistemov*) ter večja informiranost o nasilju na splošno (C20: *Veliko več bi se moralo govoriti o nasilju*). Rezultati predlagajo tudi boljšo informiranost o nasilju na podeželju (F19: *Priporočam večjo informiranost na podeželju*) ter ustanovitev varnih točk na podeželju (F18: *Priporočam ustanovitev več varnih točk na podeželju*).

Ena izmed strokovnih delavk je izpostavila tudi sodelovanje različnih služb s področja nasilja (E13: *Pogrešamo boljše sodelovanje služb, ki se ukvarjajo z nasiljem*) ter priporočilo dobrih praks iz tujine (E14: *Pogrešamo dobre prakse iz tujine*).

5. Razprava

Raziskave, ki sem jih predstavila v teoretičnem delu, kažejo na dramatično povečanje nasilja v družini med pandemijo covid-19 (Australian Institute of Criminology, 2020).

Varuh za človekove pravice RS je pridobil podatke od policije in potrdil 12,9 % več prijav nasilja v družini. (VČP, str. 401).

Študija Inštituta za kriminologijo pri Pravni fakulteti v Ljubljani, ki je analizirala podatke prijav kaznivega dejanja nasilja v družini med določenim obdobjem pandemije, je potrdila povečanje za 8,68 %. To dodatno potrjuje trend povečanja nasilja v družini v Sloveniji med pandemijo covid-19. Iz omenjenih raziskav je razvidno, da je v času pandemije prihajalo do povečanja prijav nasilja nad ženskami v intimnopartnerskem odnosu kot kaznivega dejanja.

Podobno kažejo poročila o povečanju števila klicev na telefonske linije, namenjene žrtvam nasilja. Poročila Evropskega sveta kažejo, da se je v nekaterih državah število klicev na telefonske linije za pomoč žrtvam nasilja v družini povečalo za kar petkrat (Evropski svet, 2023). Kljub temu pa je opazen drugačen trend prijav nasilja na centrih za socialno delo in ostalih podpornih sistemih v Sloveniji (nevladne organizacije, društva itd.).

Nekatere nevladne organizacije opažajo povečanje števila klicev na telefonske številke za svetovanje, medtem ko druge ne zaznavajo enakih trendov. Nekatere organizacije izražajo sum, da so imele žrtve zaradi omejitev gibanja manj možnosti poklicati pomoč (VČP, 2021, str. 165).

Rezultati moje raziskave kažejo, da se število prijav nasilja na centrih za socialno delo in ostalih podpornih sistemih (varne hiše itd.) v času pandemije ni bistveno spremenilo ali pa se je celo zmanjšalo. Na tem mestu se pojavi vprašanje, zakaj nevladne organizacije in podporni sistemi v Sloveniji niso zaznali povečanja števila klicev za pomoč ženskam, ki so bile v času pandemije žrtve nasilja.

Obstaja več možnih razlogov za nespremenjeno oziroma zmanjšano število klicev žensk zaradi nasilja v času pandemije. Zaradi omejitvenih ukrepov in karantenskih pravil so žrtve morda imele omejen dostop do zunanje pomoči.

Morebiten vzrok za zmanjšanje klicev v času karantenskih ukrepov je tudi stalna prisotnost povzročiteljev nasilja in nemožnost umika žrtve, kar je povzročilo povečan nadzor nad ženskami, zaradi česar so tudi težje poiskale pomoč. Vendar tudi na tej točki velja razmislek, da se je predvidoma podobna oblika nadzora povzročiteljev nasilja nad ženskami med pandemijo pojavljala po vsem svetu, pa kljub temu beležimo drugačno pojavnost nasilja.

Karantenski ukrepi, kot je poziv k ostajanju doma (#ostanidoma), so zelo omejili socialne stike zlasti v nasilnih partnerskih zvezah, kjer sta stalna prisotnost povzročitelja nasilja in njegov nadzor še dodatno omejevala žrtvino svobodo. Takšni pogoji so ustvarili idealne razmere za nastanek nasilja. Poleg tega je bolezen covid-19 služila kot izgovor za dodaten nadzor nad žrtvijo (Filipčič idr. 2021, str. 68). Moja raziskava potrjuje, da je pandemija in izvedba karantenskih ukrepov povzročiteljem nasilja omogočila odprt prostor za nadzor in manipulacijo nad ženskami. Nadzor nad ženskami se je v času pandemije še povečal, še posebej zaradi finančne odvisnosti od povzročiteljev nasilja. In ne nazadnje gre iskati razlog za to, da se število klicev za pomoč žrtvam nasilja ni povečalo, v okrnjenem delovanju nekaterih služb. Socialne delavke, zaposlene na centrih za socialno delo, so v raziskavi izpostavile, da je bilo zaradi karantenskih ukrepov na Centru za socialno delo majhno število prisotnih strokovnih delavk. Veliko jih je delalo od doma, koristilo dopust ali bilo na čakanju (Mešl in Leskovšek, 2021, str. 238–241).

Področje sprememb pojavnosti oblik nasilja v raziskavi kaže, da se v času pandemije niso pojavljale nove oblike nasilja, pojavila pa se je poglobitev nasilja. Tam, kjer je bilo nasilje že prisotno, se je poglobilo ali pa je bilo opazno prehajanje iz psihičnega nasilja v fizično.

Dejavnikov tveganja za porast nasilja nad ženskami v intimnopartnerskem odnosu v času pandemije je več. Ekonomski padec med pandemijo povzroča stres, frustracije in konflikte med partnerji, kar povečuje možnosti za nasilje nad ženskami (Santiago M. Perez-Vincent, 2020). Rezultati raziskave, ki sem jo opravila, potrjujejo ugotovitve omenjene študije. V času pandemije se pojavijo finančne težave, veliko ljudi je izgubilo službe, kar pa močno vpliva na povečanje stresa v partnerskih odnosih in posledično porast nasilja.

Rezultati moje raziskave kažejo, da je dejavnik, ki je vplival na porast nasilja, količina skupaj preživetega časa med partnerjema. Karantena, s strogo prepovedjo zapuščanja doma, je povzročila daljše obdobje skupnega preživljanja časa med partnerji, kar je povečalo nadzor in izolacijo žrtev nasilja od socialne mreže. Omejen dostop do socialne mreže in javnih ustanov je žrtvam otežil iskanje pomoči, kljub delovanju policije in socialnih transferjev (Bertok idr., 2022, str. 357).

Eden pomembnih dejavnikov tveganja za porast nasilja je porast alkoholizma, ki se je razširil v času pandemije. Ljudje so zaradi karantenskih ukrepov ostajali doma, socialna mreža in z njo podpora sta se porušili. Med ljudmi je vladal splošen strah pred boleznijo in konstantna paničnost ter vznemirjenje, kaj bo prinesel naslednji dan. Ukrepi so se iz dneva v dan spreminjali. Mnogo ljudi je v tem času posegalo po alkoholu in prepovedanih substancah.

Zaradi porasta zlorabe so v Indiji med pandemijo prepovedali prodajo alkohola (Pedrosa, idr. 2020).

Raziskave (Kitzmann, Gaylord, Holt in Kenny, 2003; Evans, Corrie in Dilillo, 2008; Wolfe, Crooks Lee, McIntyre-Smith in Jaffe, 2003) potrjujejo vpliv nasilja v družini na razvoj depresije, anksioznosti in simptomov travmatiziranosti. Rezultati raziskave, ki sem jo opravila, potrjujejo pojav klasičnih posledic nasilja, ki zajemajo vse vidike življenja žensk. Pojav nespečnosti, samomorilnih misli, paničnih napadov, depresije in odvisnosti so posledice, ki jih je prineslo nasilje nad ženskami v intimnopartnerskem odnosu v času pandemije.

Organizacije in podporni sistemi, ki so nudili pomoč žrtvam nasilja med pandemijo, so svoje delo izvajali na daljavo. Menim, da je to povzročilo velik upad kvalitete strokovnega dela. Nasilje namreč s svojo destruktivno naravo povzroči v osebi hudo bolečino, strah in nemoč, zato je, po mojem mnenju, nujno potrebna podpora v obliki osebnega stika.

Varuh (2020) poroča o aktivnem delovanju podpornih sistemov na področju informiranosti o obstoju pomoči, namenjene ženskam, ki doživljajo nasilje v tem času. Rezultati moje raziskave kažejo na popolnoma drugačno videnje strokovnih delavk, ki so v tem času delale na področju nasilja. Rezultati kažejo na veliko težavo slabe ozaveščenosti o nasilju in slabe informiranosti o obstoju pomoči.

Strokovne delavke so izpostavile, da so karantenski ukrepi povzročali veliko težav pri učinkovitem delovanju podpornih sistemov. Organizacije in podporni sistemi so se srečavali s številnimi izzivi. Navodila s strani države, namenjena zaježitvi širjenja virusa, so se vsakodnevno spreminjala, kar je prinašalo veliko zmedo in kaos v izvajanje dela in pomoči posameznikom. Strokovne delavke omenjajo tudi težavo prostorske stiske. Namestitvene enote so morale poskrbeti za ločitev prostorov za okužene in neokužene, kar je prav tako prinašalo veliko težavo. Nekatere ženske, ki so poiskale pomoč zaradi nasilja, so naletele na zaprta vrata, saj varne hiše niso imele kapacitet za sprejemanje novih uporabnic. Ženske, ki se opogumijo in odidejo iz nasilnega odnosa, nikakor ne bi smele doživeti zavrnitev s strani organizacij in podpornih sistemov, ki v osnovi predstavljajo varen prostor, zatočišče in opolnomočenje.

Glede izredne situacije, kakršna je bil pojav pandemije covid-19, in jasno prepoznanega upada kvalitetne in ustrezne pomoči ženskam, ki so doživljale nasilje v tem času, sem želela strokovne delavke povabiti k razmišljanju o možnih priporočilih za izboljšavo delovanja podpornih sistemov v primeru, da se taka situacija ponovi. Odgovori delavk so bili zelo različni. V ospredju je predvsem večja ozaveščenost in informiranost o obstoju pomoči, jasno pripravljene protokoli (načrti) in bolj učinkovito sodelovanje z drugimi službami. Ena izmed

strokovnih delavk je kot veliko težavo izpostavila tudi pomanjkanje varnih točk in slabo informiranost na podeželju.

Rezultati raziskave kažejo, da smo bili v času pandemije priča pomanjkanju ustrezne organizacijske pripravljenosti ljudi, organizacij ter sistemov na globalni ravni.

Psihična pripravljenost posameznikov se je izkazala za pomanjkljivo, saj smo bili soočeni z visoko stopnjo negotovosti, strahu in stresa.

Podporni sistemi so se soočali s pandemičnimi izzivi, ki so izhajali iz nepričakovano spremenjenih delovnih pogojev. Pomanjkanje načrtovanja za krizne situacije in premalo prilagodljivih organizacijskih struktur je omejevalo hitro odzivanje na spreminjajoče se razmere.

V celoti gledano je pandemija razkrila potrebo po izboljšanju organizacijske pripravljenosti posameznikov, organizacij ter sistemov na globalni ravni, da bi bolje odgovorili na izzive, ki jih prinašajo nepredvidljive situacije, kakršna je pandemija.

6. Sklepi

Iz raziskave, ki sem jo opravila, je razvidno sledeče:

- Vrzal med podatki o prijavi nasilja kot kaznivega dejanja in klicih o nasilju podpornim sistemom (CSD, nevladne organizacije itd.).
- Poglobitev nasilja: tam, kjer je bilo nasilje prisotno že pred pandemijo, se je poglobilo ali pa je prišlo do prehajanja iz psihičnega nasilja v fizično.
- Zaradi karantenskih ukrepov se je povečala možnost povečanja nadzora in manipulacije nad ženskami v intimnopartnerskem odnosu.
- V času pandemije je veliko ljudi izgubilo službe in je prihajalo do upada finančnih dohodkov, kar je prispevalo k večjemu nadzoru in zmanjšanju možnosti odhoda žensk iz nasilnega odnosa.
- Dejavniki tveganja za porast nasilja v času pandemije so: stres, izolacija, količina skupaj preživetega časa med partnerjema, finančne težave ter pojav alkoholizma.
- Posledice nasilja nad ženskami v času pandemije se kažejo v pojavu paničnih napadov, depresije, odvisnosti, nespečnosti, samomorilnih misli, izgube samozavesti in občutka nemoči.
- V času pandemije so podporni sistemi na področju obravnave nasilja v Sloveniji prilagodili svoje delovanje. Prilagajanje podpornih sistemov se kaže v delu na daljavo (telefon, Zoom, Skype), soočanju s prostorsko stisko v namestitvenih enotah in stalnim prilagajanjem novim navodilom s strani države in stroke.
- Karantenski ukrepi so povzročali veliko težav pri učinkovitem delovanju podpornih sistemov (naročanje po telefonu, delo na daljavo, prostorska stiska, stalno spreminjanje navodil za izvedbo dela).
- Priporočila za izboljšanje delovanja podpornih sistemov so vezana predvsem na boljšo informiranost o obstoju pomoči in ozaveščenost o tem, kaj nasilje sploh je. Smiselno bi bilo tudi ustvarjanje protokolov za natančno pristopanje k izredni situaciji, kakršna je bila pandemija, ustvarjanje varnih točk in ozaveščanja na podeželju, boljše sodelovanje različnih služb, zgled pa naj bi bile tudi prakse iz tujine.

7. Predlogi

V nadaljevanju predstavljam priporočila za izboljšanje delovanja podpornih sistemov pri obravnavi nasilja nad ženskami v intimnopartnerskem odnosu v času pandemije covid-19:

- **Dostopnost podpornih storitev:** Zagotoviti moramo, da so podporne storitve, kot so varne hiše, telefonske linije za pomoč in svetovalni centri, še vedno dostopne in delujejo nemoteno.
- **Krepitev sodelovanja:** Sodelovanje med različnimi institucijami, kot so policija, zdravstveni delavci, socialni delavci in nevladne organizacije, je ključnega pomena za celovito obravnavo primerov nasilja nad ženskami.
- **Ozaveščanje javnosti:** Izobraževalne kampanje in javne informacijske akcije so ključne za ozaveščanje o nasilju nad ženskami in dostopu do podpornih storitev, zlasti v času krize, ko so ženske lahko bolj ranljive.
- **Načrtovanje:** Izdelati je treba načrt za delovanje podpornih sistemov v času izrednih razmer.
- **Psihosocialna podpora:** Poleg fizične varnosti je pomembno zagotoviti tudi psihosocialno podporo ženskam, ki so bile žrtve nasilja, vključno z dostopom do terapevtske pomoči in skupinskih terapij prek spleta.

8. Literatura in viri

- Agüero, J. M. (2021). COVID-19 and the rise of intimate partner violence. *World Development*, 137. <https://doi.org/10.1016/j.worlddev.2020.105217>
- Alokan, F. B. (2013). Domestic violence against women: A family menace. *European Scientific Journal*, 9(19).
- Bancroft, L. (2003). *Why does he do that?: Inside the minds of angry and controlling men*. Penguin.
- Bećirović, F. (2021). Pandemija COVID-19 i odgovor institucija i sigurnih kuća na nasilje u porodici: analiza i preporuke. Atlantska inicijativa. Pridobljeno 10/09/2023 <https://atlantskainicijativa.org/wp-content/uploads/Pandemija-COVID-19-i-odgovor-institucija-i-sigurnih-kuca-na-nasilje-u-porodici-analiza-i-preporuke.pdf>
- Bertok, E., Briški, L., Plesničar, M. M., & Filipčič, K. (2022). VIOLENCE IN INTIMATE PARTNER RELATIONSHIPS DURING THE COVID-19 EPIDEMIC IN SLOVENIA. *Zbornik Pravnog Fakulteta Sveucilista u Rijeci*, 43(2), 355-373. <https://doi.org/10.30925/zpfsr.43.2.4>
- Boxall, H., Morgan, Brown A., The prevalence of domestic violence among women during the COVID-19 pandemic (2020), ISBN 978 1 925304 71 8 (Online). Statistical Bulletin 28. Pridobljeno 22.10. 2023 <https://www.aic.gov.au/publications/sb/sb28>
- CDC. (2015). *Intimate Partner Violence Surveillance: Uniform Definitions and Recommended Data Elements*.
- Černič, P. (2004). Neinstucionalne oblike pomoči žrtvam nasilja. Horvat D. Psihosocialna pomoč ženskam in otrokom, ki preživljajo nasilje. Ljubljana: Društvo SOS telefon, 181-191.
- De Berardis, D., Gianfelice, G., Fornaro, M., Vellante, F., Ventriglio, A., Marini, G., Pettorruso, M., Martinotti, G., Fraticelli, S., & Di Giannantonio, M. (2021). A possible next COVID-19 pandemic: the violence against women and its psychiatric consequences. *Frontiers in Psychiatry*, 12, 650671.
- European Parliament (2022). Flash Eurobarometer 2022 | Women in times of Covid-19. Pridobijeno 10.12.2023 s <https://europa.eu/eurobarometer/surveys/detail/2712>
- European Union agency for Fundamental Rights [FRA] (2014). *Violence Against Women: An EU-wide Survey: Results at a Glance*. Publication office of the EU. Pridobljeno

23/07/2023 https://fra.europa.eu/sites/default/files/fra-2014-vaw-survey-at-a-glance-oct14_sl.pdf

Evroposki svet Evrooske unije. (2023). Pridobljeno 1.1. 2023 s

Evropska komisija (2008). Stran od nasilja: smernice za vzpostavitev in vodenje varnih hiš za ženske, ki doživljajo nasilje. Prevod dela: Away from violence, prevedli: Ignatov, V., Š. Dunaj: WAVE – Woman against Violence Europe. Pridobljeno 12/07/2023 http://fileservers.wave-network.org/trainingmanuals/Away_from_Violence_2004_Slovenian.pdf

Filipčič, K. (2002). Nasilje v družini (1. natis, str. 298). Bonex.

Filipčič, K., & Klemenčič, I. (2011). Obravnavanje nasilja v družini. Priročnik Za Zaposlene v Vzgojnoizobraževalnih Zavodih. Ljubljana: Inštitut Za Kriminologijo Pri Pravni Fakulteti v Ljubljani.

Filipčič, K., Drobnjak, M., Mihelj Plesničar, M., & Bertok, E. (2021). Intimnopartnersko nasilje v času pandemije covida-19. Revija za kriminalistiko in kriminologijo, 72(1), 65–78.

Gerino, E., Caldarera, A. M., Curti, L., Brustia, P., & Rollè, L. (2018). Intimate partner violence in the golden age: Systematic review of risk and protective factors. *Frontiers in Psychology*, 9(SEP). <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2018.01595>

Gresham, A. M., Peters, B. J., Karantzas, G., Cameron, L. D., & Simpson, J. A. (2021). Examining associations between COVID-19 stressors, intimate partner violence, health, and health behaviors. *Journal of Social and Personal Relationships*, 38(8), 2291–2307. <https://doi.org/10.1177/02654075211012098>

<https://www.consilium.europa.eu/sl/about-site/>

Kobal G., Darja, Leskovšek N., Uckman S. 2003. Bivanja samopodobe. Ljubljana: i2

Kobal Grum, D. (2007). Nasilje v družini je vidno, lahko pa tudi skrito. *Vita. Zdravstvenovzgojna Revija*, 13(61), 3–4.

Kourti, A., Stavridou, A., Panagouli, E., Psaltopoulou, T., Spiliopoulou, C., Tsolia, M., Sergeantanis, T. N., & Tsitsika, A. (2023). Domestic Violence During the COVID-19 Pandemic: A Systematic Review. *Trauma, Violence, & Abuse*, 24(2), 719-745. <https://doi.org/10.1177/15248380211038690>

Leskošek, V., Urek, M., & Zaviršek, D. (2010). Poročilo o nacionalni raziskavi o nasilju v zasebni sferi in v partnerskih odnosih. Ljubljana: University of Ljubljana.

Mešl, N., & Leskošek, V. (2021). Delovanje centrov za socialno delo v času prvega in drugega vala epidemije covida-19 [Journal Article]. *Socialno Delo*, 60(3), 233–251. <https://doi.org/10.51741/sd.2021.60.3.233-251>

- Miller, E., & McCaw, B. (2019). Intimate Partner Violence. *New England Journal of Medicine*, 380(9), 850–857. <https://doi.org/10.1056/NEJMra1807166>
- MNZ, Ministerstvo za notranje zadeve, Brošura Slišite, 2009. Pridobljeno 13/09/2023 <https://www.policija.si/images/stories/Publikacije/PDF/NasiljeNadZenskamiBrosura.pdf>
- Moreira, D. N., & Pinto da Costa, M. (2020). The impact of the Covid-19 pandemic in the precipitation of intimate partner violence. *International Journal of Law and Psychiatry*, 71. <https://doi.org/10.1016/j.ijlp.2020.101606>
- Pavlič, A. (2020). Vzdušje v intimno-partnerskih odnosih in družinah v času karantene in povečanje negotovosti. Ljubljana: Inštitut za proučevanje enakosti spolov.
- Pečar. 1993. Nasilje in prisila. V: Kobal G., D. 2003- (ur.), Bivanja samopodobe. Ljubljana: i2, str. 97
- Pedrosa, A. L., Bitencourt, L., Fróes, A. C. F., Cazumbá, M. L. B., Campos, R. G. B., de Brito, S. B. C. S., & Simões e Silva, A. C. (2020). Emotional, behavioral, and psychological impact of the COVID-19 pandemic. *Frontiers in Psychology*, 11, 566212.
- Plaz, M. (2004). Nasilje proti ženskam v družini, partnerskih in sorodstvenih zvezah. Horvat D. Psihosocialna pomoč ženskam in otrokom, ki preživljajo nasilje. Ljubljana: Društvo SOS telefon, 26-41.
- Plesničar, M. M., Šelih, A., & Filipčič, K. (Eds.). (2018). Ženske in kriminaliteta: značilnosti ženske kriminalitete in družbeno odzivanje nanjo. Slovenska akademija znanosti in umetnosti.
- Podreka, J. (2018). Nasilje: njegove interpretacije in reprezentacije. *Ars & Humanitas*, 12(1), 5.
- Pravilnik o sodelovanju organov ter o delovanju centrov za socialno delo, multidisciplinarnih timov in regijskih služb pri obravnavi nasilja v družini (Uradni list RS, št. 31/09 in 42/17)
- Prislan, K., Svetič, R., Mihelič, A., & Lobnikar, B. (2022). Kakovost in primernost odzivanja na nasilje v družini v Sloveniji: pogled žrtev. *Revija za kriminalistiko in kriminologijo/Ljubljana*, 73(2), 107-123.
- Resolucija o nacionalnem programu za enake možnosti žensk in moških 2023–2030 (Uradni list RS, št. 105/23-8772)
- Sedmak, M., Kralj, A., Medarić, Z., & Simčič, B. (2006). Nasilje v družinah v Sloveniji: rezultati raziskave. Univerza na Primorskem, Znanstveno-raziskovalno središče, str. 5-17.
- Selič, P. (2006). O nasilju in zlorabljanju v družini; biopsihosocialna perspektiva. Peršak B. Varna hiša Maribor, jubilejni zbornik, 25, 41-60.

- Šimenc, J. (2015). Nasilje v družini in ranljive skupine: končno poročilo o raziskavi POND SiZdrav. M. Vah Jevšnik (ur.), poglavlje 5. Brezposleni (str. 56-69), ZRC SAZU, Družbenomedicinski inštitut
- Šturm, L. (ur.), Arhar, F., Plauštajner, K., Riajvec, V., Toplak, L., Blaha, M. et al. (2002). Komentar Ustave Republike Slovenije. Ljubljana: Fakulteta za podiplomske državne in evropske študije.
- VČP, Varuh Človekovih Pravic, 26. letno poročilo varuha človekovih pravic Republike Slovenije za leto 2020, elektronsko poročilo. Pridobljeno 08/10/2023 https://www.varuh-rs.si/fileadmin/user_upload/pdf/lp/Letno_porocilo_VCP_2020.pdf
- Zakon o preprečevanju nasilja v družini – ZPND (Uradni list RS, št. 16/08, 2008)
- Zaviršek, Darja. 1998. Pogum za okrevanje. Uvod. Ljubljana: Liberalna akademija in visoka šola za socialno delo, str. 10-13
- Zavod RS za zaposlovanje. (b.d.). Pridobljeno 31.10. 2023 s https://www.ess.gov.si/fileadmin/user_upload/Trg_dela/Dokumenti_TD/Analize/Analiza_vpliva_epidemije_SARS-CoV-2_na_trg_dela.pdf.

9. Priloge

9.1. Odprto kodiranje

Oseba A

OZNAKA IZJAVE	IZJAVA	POJEM	KATEGORIJA	TEMA
A1	Bilo je veliko zmede in kaosa	Kaos		Dinamika nasilja nad ženskami v intimnopartnerskem odnosu v času pandemije covid-19
A2	Nismo zaznali, da bi se nasilje povečalo	Stopnja nasilja je nespremenjena	Obseg nasilja	Dinamika nasilja nad ženskami v intimnopartnerskem odnosu v času pandemije covid-19
A3	Niso se pojavile nove oblike nasilja	Ni novih oblik nasilja		Oblike nasilja nad ženskami v intimnopartnerskem odnosu v času pandemije covid-19
A4	Več je bilo psihološkega in čustvenega nasilja	Povečanje psihološkega in čustvenega nasilja		Oblike nasilja nad ženskami v intimnopartnerskem odnosu v času pandemije covid-19
A5	Ženske, ki so doživljale nasilje, se niso mogle umakniti	Nezmožnost umika		Oblike nasilja nad ženskami v intimnopartnerskem odnosu v času pandemije covid-19
A6	Povečal se je nadzor in manipulacija nad ženskami	Nadzor in manipulacija		Oblike nasilja nad ženskami v intimnopartnerskem odnosu v času pandemije covid-19
A7	Veliko ljudi je izgubilo službo	Izguba služb	Upad finančnih dohodkov	Dejavniki povečanja ali zmanjšanja nasilja nad ženskami v intimnopartnerskem odnosu v času pandemije covid-19
A8	Povečan je bil stres	Stres		Dejavniki povečanja ali zmanjšanja nasilja nad ženskami v intimnopartnerskem odnosu v času pandemije covid-19
A9	Alkoholizem se je močno povečal	Alkoholizem		Dejavniki povečanja ali zmanjšanja nasilja nad ženskami v intimnopartnerskem odnosu v času pandemije covid-19
A10	Zaradi stresa se pojavi veliko zdravstvenih težav, psiholoških in emocionalnih	Povečanje zdravstvenih, psiholoških in emocionalnih težav		Psihološke, čustvene in telesne posledice nasilja nad ženskami v intimnopartnerskem odnosu v času pandemije covid-19
A11	Nezmožnost spanja	Nespečnost		Psihološke, čustvene in telesne posledice nasilja nad ženskami v intimnopartnerskem odnosu v času pandemije covid-19

OZNAKA IZJAVE	IZJAVA	POJEM	KATEGORIJA	TEMA
A12	Pojav anksioznosti	Anksioznost		Psihološke, čustvene in telesne posledice nasilja nad ženskami v intimnopartnerskem odnosu v času pandemije covid-19
A13	Pojav depresije	Depresija		Psihološke, čustvene in telesne posledice nasilja nad ženskami v intimnopartnerskem odnosu v času pandemije covid-19
A14	Porušenje samozvesti	Nesamozvestnost		Psihološke, čustvene in telesne posledice nasilja nad ženskami v intimnopartnerskem odnosu v času pandemije covid-19
A15	Ni več prepričana, kaj je res in kaj ne	Negotovost		Psihološke, čustvene in telesne posledice nasilja nad ženskami v intimnopartnerskem odnosu v času pandemije covid-19
A16	Večina organizacij je delala na daljavo	Delo na daljavo		Podporni sistemi in storitve pri obravnavi nasilja nad ženskami v intimnopartnerskem odnosu v času pandemije covid-19
A17	Pomoč podpornih sistemov se je odvijala prek spleta	Delo na daljavo		Podporni sistemi in storitve pri obravnavi nasilja nad ženskami v intimnopartnerskem odnosu v času pandemije covid-19
A18	Žrtve niso vedele, če pomoč obstaja	Neinformiranost o obstoju pomoči		Podporni sistemi in storitve pri obravnavi nasilja nad ženskami v intimnopartnerskem odnosu v času pandemije covid-19
A19	Imeli smo veliko težav pri delu podpornih sistemov zaradi karantenskih ukrepov	Karantenski ukrepi so povzročali težave pri delu podpornih sistemov	Težave podpornih sistemov pri obravnavanju nasilja	Podporni sistemi in storitve pri obravnavi nasilja nad ženskami v intimnopartnerskem odnosu v času pandemije covid-19
A20	Največji izzivi so bili ravno ukrepi in stalna spreminjanja navodil z ministrstva	Karantenski ukrepi so povzročali težave pri delovanju podpornih sistemov	Težave podpornih sistemov pri obravnavanju nasilja	Podporni sistemi in storitve pri obravnavi nasilja nad ženskami v intimnopartnerskem odnosu v času pandemije covid-19
A21	Imeli smo veliko prostorsko stisko zaradi ločitve prostorov za okužene.	Prostorska stiska	Težave podpornih sistemov pri obravnavanju nasilja	Podporni sistemi in storitve pri obravnavi nasilja nad ženskami v intimnopartnerskem odnosu v času pandemije covid-19
A22	Društvo SOS je delovalo učinkovito.	Učinkovito delovanje društva	Ocena učinkovitosti delovanja	Podporni sistemi in storitve pri obravnavi nasilja nad ženskami v

OZNAKA IZJAVE	IZJAVA	POJEM	KATEGORIJA	TEMA
			podpornih sistemov	intimnopartnerskem odnosu v času pandemije covid-19
A23	Potrebno bi bilo narediti kakšne protokole glede pristopanja v primeru ponovne pandemije ali pa nekega izrednega stanja.	Oblikovanje protokolov	Priporočila za izboljšanje delovanja podpornih sistemov pri obravnavi nasilja	Podporni sistemi in storitve pri obravnavi nasilja nad ženskami v intimnopartnerskem odnosu v času pandemije covid-19

Oseba B

OZNAKA IZJAVE	IZJAVA	POJEM	KATEGORIJA	TEMA
B1	Tisti, ki niso imeli dobro razvitih mehanizmov spoprijemanja s stresom, so v času pandemije nasilno vedenje poglobili	Poglobitev nasilja	Obseg nasilja	Dinamika nasilja nad ženskami v intimnopartnerskem odnosu v času pandemije covid-19
B2	Tam, kjer je že bilo prisotno nasilje, je potem eskaliralo	Stopnjevanje nasilja	Obseg nasilja	Dinamika nasilja nad ženskami v intimnopartnerskem odnosu v času pandemije covid-19
B3	Nasilje je prehajalo iz psihičnega potem v času pandemije v fizično nasilje	Iz psihičnega v fizično		Oblike nasilja nad ženskami v intimnopartnerskem odnosu v času pandemije covid-19
B4	Nadzor in manipulacija sta se povečala.	Nadzor in manipulacija		Oblike nasilja nad ženskami v intimnopartnerskem odnosu v času pandemije covid-19
B5	Ljudje, ki so izvajali nasilje pred pandemijo, so v času pandemije dobili še večjo moč za izvajanje nadzora.	Nadzor		Oblike nasilja nad ženskami v intimnopartnerskem odnosu v času pandemije covid-19
B6	Denarne in stanovanjske stiske so se močno povečale in to je vplivalo na povečano kontrolo nad ženskami	Nadzor zaradi finančnih težav		Oblike nasilja nad ženskami v intimnopartnerskem odnosu v času pandemije covid-19
B7	Ženske niso imele možnosti umika	Nezmožnost umika		Oblike nasilja nad ženskami v intimnopartnerskem odnosu v času pandemije covid-19
B8	Dejavniki tveganja so bili padec finančnih dohodkov	Upad finančnih dohodkov	Finančne težave	Dejavniki povečanja ali zmanjšanja nasilja nad ženskami v intimnopartnerskem odnosu v času pandemije covid-19
B9	Dejavniki tveganja so bili stres	Stres		Dejavniki povečanja ali zmanjšanja nasilja nad ženskami v intimnopartnerskem odnosu v času pandemije covid-19
B10	V času pandemije so veljali karantenski ukrepi.	Stres		Dinamika nasilja nad ženskami v

OZNAKA IZJAVE	IZJAVA	POJEM	KATEGORIJA	TEMA
	Vse to je povzročalo velik stres za partnerje			intimnopartnerskem odnosu v času pandemije covid-19
B11	Dejavniki tveganja so bili izolacija.	Izolacija		Dejavniki povečanja ali zmanjšanja nasilja nad ženskami v intimnopartnerskem odnosu v času pandemije covid-19
B12	Partnerji so več časa preživeli skupaj, kar je prineslo napetosti v odnosu.	Količina skupaj preživetega časa		Dejavniki povečanja ali zmanjšanja nasilja nad ženskami v intimnopartnerskem odnosu v času pandemije covid-19
B13	Karantenski ukrepi so zahtevali, da ostanemo doma.	Izolacija		Dejavniki povečanja ali zmanjšanja nasilja nad ženskami v intimnopartnerskem odnosu v času pandemije covid-19
B14	Prepoved prehajanja občin.	Omejeno gibanje		Dejavniki povečanja ali zmanjšanja nasilja nad ženskami v intimnopartnerskem odnosu v času pandemije covid-19
B15	Ženske, ki so doživljale nasilje, so bile preplavljene z negativnimi emocijami.	Negativna čustva		Psihološke, čustvene in telesne posledice nasilja nad ženskami v intimnopartnerskem odnosu v času pandemije covid-19
B16	Ženske so doživljale samomorilne misli.	Samomorilnost		Psihološke, čustvene in telesne posledice nasilja nad ženskami v intimnopartnerskem odnosu v času pandemije covid-19
B17	Ženske so doživljale napade panike	Anksioznost		Psihološke, čustvene in telesne posledice nasilja nad ženskami v intimnopartnerskem odnosu v času pandemije covid-19
B18	Ženske so se počutile prestrašene in manjvredne. Niso videle izhoda.	Nemoč		Psihološke, čustvene in telesne posledice nasilja nad ženskami v intimnopartnerskem odnosu v času pandemije covid-19
B19	V tistem času se je pomoč podpornih sistemov odvijala prek spleta.	Delo na daljavo		Podporni sistemi in storitve pri obravnavi nasilja nad ženskami v intimnopartnerskem odnosu v času pandemije covid-19
B20	Mislim, da so bile objavljene številke, kamor so lahko ženske poklicale za pomoč.	Objava številke za pomoč		Podporni sistemi in storitve pri obravnavi nasilja nad ženskami v intimnopartnerskem odnosu v času pandemije covid-19
B21	Ne vem, koliko je bilo dejansko narejenega na področju informiranosti o	Vprašanje dobre informiranosti		Podporni sistemi in storitve pri obravnavi nasilja nad ženskami v

OZNAKA IZJAVE	IZJAVA	POJEM	KATEGORIJA	TEMA
	programih za pomoč v primeru nasilja.			intimnopartnerskem odnosu v času pandemije covid-19
B22	V času pandemije zaradi ukrepov nismo smeli biti v istem prostoru. Druženje in druge oblike pomoči niso bile več dovoljene.	Karantenski ukrepi so povzročali težave pri delovanju podpornih sistemov	Težave podpornih sistemov pri obravnavanju nasilja	Podporni sistemi in storitve pri obravnavi nasilja nad ženskami v intimnopartnerskem odnosu v času pandemije covid-19
B23	Ženske velikokrat sploh ne vedo, da doživljajo nasilje.	Neinformiranost o obstoju pomoči		Podporni sistemi in storitve pri obravnavi nasilja nad ženskami v intimnopartnerskem odnosu v času pandemije covid-19

Oseba C

OZNAKA IZJAVE	IZJAVA	POJEM	KATEGORIJA	TEMA
C1	V času pandemije beležimo nižjo število obravnavanih primerov nasilja nad ženskami.	Manj nasilja nad ženskami v času pandemije	Obseg nasilja	Dinamika nasilja nad ženskami v intimnopartnerskem odnosu v času pandemije covid-19
C2	Število klicev po pandemiji se je povečalo.	Povečanje števila klicev po pandemiji.	Obseg nasilja	Dinamika nasilja nad ženskami v intimnopartnerskem odnosu v času pandemije covid-19
C3	Nisem opazila, da bi se oblike spremenile.	Oblike nasilja se niso spremenile		Oblike nasilja nad ženskami v intimnopartnerskem odnosu v času pandemije covid-19
C4	Menim, da je bilo veliko več nadzora in manipulacije.	Nadzor in manipulacija		Oblike nasilja nad ženskami v intimnopartnerskem odnosu v času pandemije covid-19
C5	Ljudje so izgubljali službe	Izguba služb	Finančne težave	Dejavniki povečanja ali zmanjšanja nasilja nad ženskami v intimnopartnerskem odnosu v času pandemije covid-19
C6	Ženske niso odhajale na delo, zaradi ukrepov je bila ženska izolirana.	Izoliranost		Dejavniki povečanja ali zmanjšanja nasilja nad ženskami v intimnopartnerskem odnosu v času pandemije covid-19
C7	Pojavljala se je depresija	Depresija		Psihološke, čustvene in telesne posledice nasilja nad ženskami v intimnopartnerskem odnosu v času pandemije covid-19
C8	Pojavljala se je nespečnost	Nespečnost		Psihološke, čustvene in telesne posledice nasilja nad ženskami v intimnopartnerskem odnosu v času pandemije covid-19
C9	Pojavljale so se različne odvisnosti	Odvisnosti		Psihološke, čustvene in telesne posledice nasilja nad

OZNAKA IZJAVE	IZJAVA	POJEM	KATEGORIJA	TEMA
				ženskami v intimnopartnerskem odnosu v času pandemije covid-19
C10	Pojavljala se je anksioznost	Anksioznost		Psihološke, čustvene in telesne posledice nasilja nad ženskami v intimnopartnerskem odnosu v času pandemije covid-19
C11	Ženske so težje poiskale pomoč, ker so bile izolirane.	Otežen dostop do pomoči zaradi izolacije		Podporni sistemi in storitve pri obravnavi nasilja nad ženskami v intimnopartnerskem odnosu v času pandemije covid-19
C12	Ženske niso imele pravih informacij o delovanju CSD-jev, nevladnih organizacij in varnih hiš.	Neinformiranost o obstoju pomoči		Podporni sistemi in storitve pri obravnavi nasilja nad ženskami v intimnopartnerskem odnosu v času pandemije covid-19
C13	Delovali so enaki podporni sistemi.	Podporni sistemi so delovali enako	Ocena učinkovitosti delovanja podpornih sistemov	Podporni sistemi in storitve pri obravnavi nasilja nad ženskami v intimnopartnerskem odnosu v času pandemije covid-19
C14	Izjema je delovanje podpore prek daljave.	Delo na daljavo		Podporni sistemi in storitve pri obravnavi nasilja nad ženskami v intimnopartnerskem odnosu v času pandemije covid-19
C15	Veliko je bilo nudenja pomoči prek telefona.	Delo na daljavo		Podporni sistemi in storitve pri obravnavi nasilja nad ženskami v intimnopartnerskem odnosu v času pandemije covid-19
C16	Definitivno je bila distanca težava pri delovanju podpornih sistemov, ni bilo osebnih stikov.	Karantenski ukrepi so povzročali težave pri delovanju podpornih sistemov	Težave podpornih sistemov pri obravnavanju nasilja	Podporni sistemi in storitve pri obravnavi nasilja nad ženskami v intimnopartnerskem odnosu v času pandemije covid-19
C17	Mislim, da se je dalo nasilje veliko bolj prikriti.	Prikritost nasilja	Ocena učinkovitosti delovanja podpornih sistemov	Podporni sistemi in storitve pri obravnavi nasilja nad ženskami v intimnopartnerskem odnosu v času pandemije covid-19
C18	Menim, da bi morale obstajati več varnih točk za ženske, ki so doživljale nasilje.	Pomanjkanje varnih točk	Ocena učinkovitosti delovanja podpornih sistemov	Podporni sistemi in storitve pri obravnavi nasilja nad ženskami v intimnopartnerskem odnosu v času pandemije covid-19
C19	Večja ozaveščenost o delovanju podpornih sistemih	Ozaveščenost	Priporočilo o večji ozaveščenosti o nasilju	Podporni sistemi in storitve pri obravnavi nasilja nad ženskami v intimnopartnerskem odnosu v času pandemije covid-19

OZNAKA IZJAVE	IZJAVA	POJEM	KATEGORIJA	TEMA
C20	Veliko več bi se moralo govoriti o nasilju.	Informiranost	Priporočilo o večji ozaveščenosti o nasilju	Podporni sistemi in storitve pri obravnavi nasilja nad ženskami v intimnopartnerskem odnosu v času pandemije covid-19

Oseba D

OZNAKA IZJAVE	IZJAVA	POJEM	KATEGORIJA	TEMA
D1	Po podatkih iz časa pandemije ne morem trditi, da je bilo več nasilja.	Stopnja nasilja je nespremenjena	Obseg nasilja	Dinamika nasilja nad ženskami v intimnopartnerskem odnosu v času pandemije covid-19
D2	V času pandemije je prihajalo do poglobljenega nasilja.	Poglobitev nasilja	Obseg nasilja	Dinamika nasilja nad ženskami v intimnopartnerskem odnosu v času pandemije covid-19
D3	Nasilni moški so v tem času še povečali nasilje nad ženskami.	Povečanje nasilja	Obseg nasilja	Dinamika nasilja nad ženskami v intimnopartnerskem odnosu v času pandemije covid-19
D4	Pritiski s strani moških so bili še večji.	Povečanje pritiskov	Obseg nasilja	Dinamika nasilja nad ženskami v intimnopartnerskem odnosu v času pandemije covid-19
D5	Oblike nasilja med pandemijo se niso spremenile, ampak poglobile.	Poglobitev nasilja	Obseg nasilja	Dinamika nasilja nad ženskami v intimnopartnerskem odnosu v času pandemije covid-19
D6	Med pandemijo je bilo več nadzora in kontrole nad žensko	Nadzor		Oblike nasilja nad ženskami v intimnopartnerskem odnosu v času pandemije covid-19
D7	V tem času je bila prisotna zloraba moči	Zloraba moči		Oblike nasilja nad ženskami v intimnopartnerskem odnosu v času pandemije covid-19
D8	Zaradi ukrepov #ostanidoma so se oblike nasilja poglobile	Poglobitev oblik nasilja		Oblike nasilja nad ženskami v intimnopartnerskem odnosu v času pandemije covid-19
D9	Zaradi ukrepov je obstajalo več možnosti za izvajanje nasilja.	Nadzor		Oblike nasilja nad ženskami v intimnopartnerskem odnosu v času pandemije covid-19
D10	Izolacija je nasilnežu omogočila še večjo možnost za izvajanje nasilja.	Zloraba moči		Oblike nasilja nad ženskami v intimnopartnerskem odnosu v času pandemije covid-19
D11	Ženske v tem času niso imele občutka, da se nad njimi izvaja psihično nasilje, saj je bila izolacija zahtevana s strani države.	Psihično nasilje		Oblike nasilja nad ženskami v intimnopartnerskem odnosu v času pandemije covid-19
D12	Prihajalo je do zlorabe moči in kontrole.	Zloraba moči		Oblike nasilja nad ženskami v intimnopartnerskem odnosu v času pandemije covid-19

OZNAKA IZJAVE	IZJAVA	POJEM	KATEGORIJA	TEMA
D13	Dejavniki tveganja so stres	Stres		Dejavniki povečanja ali zmanjšanja nasilja nad ženskami v intimnopartnerskem odnosu v času pandemije covid-19
D14	Dejavniki tveganja so finančne težave	Upad finančnih dohodkov	Finančne težave	Dejavniki povečanja ali zmanjšanja nasilja nad ženskami v intimnopartnerskem odnosu v času pandemije covid-19
D15	Dejavnik tveganja je izolacija	Izolacija		Dejavniki povečanja ali zmanjšanja nasilja nad ženskami v intimnopartnerskem odnosu v času pandemije covid-19
D16	Ženske, ki so doživljale nasilje, so bile živčne ali vzkipljive.	Anksioznost		Psihološke, čustvene in telesne posledice nasilja nad ženskami v intimnopartnerskem odnosu v času pandemije covid-19
D17	Ženske, ki so doživljale nasilje, so bile depresivne, tihe in mirne.	Depresija		Psihološke, čustvene in telesne posledice nasilja nad ženskami v intimnopartnerskem odnosu v času pandemije covid-19
D18	Nekatere so doživljale nespečnost	Nespečnost		Psihološke, čustvene in telesne posledice nasilja nad ženskami v intimnopartnerskem odnosu v času pandemije covid-19
D19	Nekatere so doživljale anksioznost.	Anksioznost		Psihološke, čustvene in telesne posledice nasilja nad ženskami v intimnopartnerskem odnosu v času pandemije covid-19
D20	Podporni sistemi so se v tem času prilagajali.	Prilagajanje podpornih sistemov		Podporni sistemi in storitve pri obravnavi nasilja nad ženskami v intimnopartnerskem odnosu v času pandemije covid-19
D21	Nekateri so delali prek Zooma ali telefona.	Delo na daljavo		Podporni sistemi in storitve pri obravnavi nasilja nad ženskami v intimnopartnerskem odnosu v času pandemije covid-19
D22	Bilo je več distance pri delovanju podpornih sistemov	Delo na daljavo		Podporni sistemi in storitve pri obravnavi nasilja nad ženskami v intimnopartnerskem odnosu v času pandemije covid-19
D23	Žrtve nasilja niso poročale, da bi bili podporni sistemi v tem času slabi.	Ni poročanja o slabem delovanju	Ocena učinkovitosti delovanja podpornih sistemov	Podporni sistemi in storitve pri obravnavi nasilja nad ženskami v intimnopartnerskem odnosu v času pandemije covid-19

OZNAKA IZJAVE	IZJAVA	POJEM	KATEGORIJA	TEMA
D24	Nujna pomoč je delovala normalno	Učinkovito delovanje	Ocena učinkovitosti delovanja podpornih sistemov	Podporni sistemi in storitve pri obravnavi nasilja nad ženskami v intimnopartnerskem odnosu v času pandemije covid-19

Oseba E

OZNAKA IZJAVE	IZJAVA	POJEM	KATEGORIJA	TEMA
E1	V času pandemije je bilo klicev zaradi nasilja manj.	Zmanjšanje števila klicev zaradi nasilja med pandemijo	Obseg nasilja	Dinamika nasilja nad ženskami v intimnopartnerskem odnosu v času pandemije covid-19
E2	Beležimo večje število klicev po pandemiji.	Povečanje števila klicev zaradi nasilja po pandemiji	Obseg nasilja	Dinamika nasilja nad ženskami v intimnopartnerskem odnosu v času pandemije covid-19
E3	Nasilje se je poglobilo.	Poglobitev nasilja	Obseg nasilja	Dinamika nasilja nad ženskami v intimnopartnerskem odnosu v času pandemije covid-19
E4	Oblike nasilja se niso spremenile.	Nespremenjenost oblik nasilja		Oblike nasilja nad ženskami v intimnopartnerskem odnosu v času pandemije covid-19
E5	Mislim, da je bilo več nadzora.	Nadzor		Oblike nasilja nad ženskami v intimnopartnerskem odnosu v času pandemije covid-19
E6	Dejavnik povečanja nasilja je bila izguba službe.	Izguba služb	Finančne težave	Dejavniki povečanja ali zmanjšanja nasilja nad ženskami v intimnopartnerskem odnosu v času pandemije covid-19
E7	Dejavnik, ki je vplival na povečanje nasilja, je bil alkoholizem.	Alkoholizem		Dejavniki povečanja ali zmanjšanja nasilja nad ženskami v intimnopartnerskem odnosu v času pandemije covid-19
E8	Dejavnik, ki je vplival na povečanje nasilja, je bil stres.	Stres		Dejavniki povečanja ali zmanjšanja nasilja nad ženskami v intimnopartnerskem odnosu v času pandemije covid-19
E9	Posledice nasilja so vidne na vseh področjih človekovega življenja.			Psihološke, čustvene in telesne posledice nasilja nad ženskami v intimnopartnerskem odnosu v času pandemije covid-19
E10	Otežen je bil dostop do podpornih sistemov.	Otežen dostop	Ocena učinkovitosti delovanja podpornih sistemov pri obravnavi nasilja	Podporni sistemi in storitve pri obravnavi nasilja nad ženskami v intimnopartnerskem odnosu v času pandemije covid-19

OZNAKA IZJAVE	IZJAVA	POJEM	KATEGORIJA	TEMA
			nad ženskami v času pandemije	
E11	Centri za socialno delo so se izogibali svojemu delu.	Slabo delovanje centrov za socialno delo	Ocena učinkovitosti delovanja podpornih sistemov pri obravnavi nasilja nad ženskami v času pandemije	Podporni sistemi in storitve pri obravnavi nasilja nad ženskami v intimnopartnerskem odnosu v času pandemije covid-19
E12	Podporni sistemi so delali na daljavo.	Delo na daljavo		Podporni sistemi in storitve pri obravnavi nasilja nad ženskami v intimnopartnerskem odnosu v času pandemije covid-19
E13	Pogrešamo boljše sodelovanje služb, ki se ukvarjajo z nasiljem.	Sodelovanje služb	Priporočila za izboljšanje delovanja podpornih sistemov	Podporni sistemi in storitve pri obravnavi nasilja nad ženskami v intimnopartnerskem odnosu v času pandemije covid-19
E14	Pogrešamo dobre prakse iz tujine.	Dobre prakse iz tujine	Priporočila za izboljšanje delovanja podpornih sistemov	Podporni sistemi in storitve pri obravnavi nasilja nad ženskami v intimnopartnerskem odnosu v času pandemije covid-19

Oseba F

OZNAKA IZJAVE	IZJAVA	POJEM	KATEGORIJA	TEMA
F1	Dinamika nasilja se je poglobila.	Poglobitev nasilja	Obseg nasilja	Dinamika nasilja nad ženskami v intimnopartnerskem odnosu v času pandemije covid-19
F2	Menim, da je bilo v tem času več psihičnega nasilja.	Psihično nasilje		Oblike nasilja nad ženskami v intimnopartnerskem odnosu v času pandemije covid-19
F3	Pandemija in ukrepi, povezani z njo, so vplivali na povečanje nadzora nad ženskami.	Nadzor		Oblike nasilja nad ženskami v intimnopartnerskem odnosu v času pandemije covid-19
F4	V času pandemije je povečana manipulacija s strani moških.	Manipulacija		Oblike nasilja nad ženskami v intimnopartnerskem odnosu v času pandemije covid-19
F5	Pari so veliko časa preživel skupaj, zato se je nasilje povečalo.	Količina skupaj preživetega časa		Dejavniki povečanja ali zmanjšanja nasilja nad ženskami v intimnopartnerskem odnosu v času pandemije covid-19
F6	Dejavnik povečanja nasilja v času pandemije je izoliranost.	Izolacija		Dejavniki povečanja ali zmanjšanja nasilja nad ženskami v intimnopartnerskem odnosu v času pandemije covid-19

OZNAKA IZJAVE	IZJAVA	POJEM	KATEGORIJA	TEMA
F7	Dejavnik povečanja nasilja v času pandemije je izguba delovnega mesta.	Izguba služb	Finančne težave	Dejavniki povečanja ali zmanjšanja nasilja nad ženskami v intimnopartnerskem odnosu v času pandemije covid-19
F8	Dejavnik povečanja nasilja v času pandemije je to, da so partnerji veliko časa preživeli skupaj.	Količina skupaj preživetega časa		Dejavniki povečanja ali zmanjšanja nasilja nad ženskami v intimnopartnerskem odnosu v času pandemije covid-19
F9	Žrtve nasilja izgubijo samozavest.	Nesamozavestnost		Psihološke, čustvene in telesne posledice nasilja nad ženskami v intimnopartnerskem odnosu v času pandemije covid-19
F10	Žrtvam nasilja se poveča anksioznost.	Anksioznost		Psihološke, čustvene in telesne posledice nasilja nad ženskami v intimnopartnerskem odnosu v času pandemije covid-19
F11	Žrtve nasilja se počutijo nesigurne.	Negotovost		Psihološke, čustvene in telesne posledice nasilja nad ženskami v intimnopartnerskem odnosu v času pandemije covid-19
F12	Žrtve nasilja razvijejo depresijo.	Depresija		Psihološke, čustvene in telesne posledice nasilja nad ženskami v intimnopartnerskem odnosu v času pandemije covid-19
F13	Žrtve nasilja razvijejo nespečnost.	Nespečnost		Psihološke, čustvene in telesne posledice nasilja nad ženskami v intimnopartnerskem odnosu v času pandemije covid-19
F14	Na centru za socialno delo smo žrtve nasilja napotovali k terapevtskim pomočem			Podporni sistemi in storitve pri obravnavi nasilja nad ženskami v intimnopartnerskem odnosu v času pandemije covid-19
F15	Menim, da so bili podporni sistemi dobro učinkoviti.	Dobra učinkovitost podpornih sistemov	Ocena učinkovitosti delovanja podpornih sistemov	Podporni sistemi in storitve pri obravnavi nasilja nad ženskami v intimnopartnerskem odnosu v času pandemije covid-19
F16	Velika težava je, da na podeželju manjkajo varne točke za ženske, ki doživljajo nasilje.	Pomanjkanje varnih točk na podeželju	Ocena učinkovitosti delovanja podpornih sistemov	Podporni sistemi in storitve pri obravnavi nasilja nad ženskami v intimnopartnerskem odnosu v času pandemije covid-19
F17	Težavo predstavlja tudi ozaveščenost o nasilju	Ozaveščenost	Težave podpornih sistemov pri obravnavanju nasilja	Podporni sistemi in storitve pri obravnavi nasilja nad ženskami v intimnopartnerskem odnosu v času pandemije covid-19

OZNAKA IZJAVE	IZJAVA	POJEM	KATEGORIJA	TEMA
F18	Priporočam ustanovitev več varnih točk na podežlju	Ustanovitev varnih točk na podežlju	Priporočila za izboljšanje delovanja podpornih sistemov pri obravnavi nasilja	Podporni sistemi in storitve pri obravnavi nasilja nad ženskami v intimnopartnerskem odnosu v času pandemije covid-19
F19	Priporočam večjo informiranost na podežlju.	Boljša informiranost na podežlju	Priporočila za izboljšanje delovanja podpornih sistemov pri obravnavi nasilja	Podporni sistemi in storitve pri obravnavi nasilja nad ženskami v intimnopartnerskem odnosu v času pandemije covid-19

9.2. Osno kodiranje

Dinamika nasilja nad ženskami v intimnopartnerskem odnosu v času pandemije covid-19

- Kaos (A1)

Obseg nasilja

- Stopnja nasilja je nespremenjena (A2, D1)
- Poglobitev nasilja (B1, D2, D5, E3, F1)
- Eskalacija nasilja (B2)
- Manj nasilja nad ženskami v času pandemije (C1)
- Povečanje števila klicev po pandemiji (C2, E2)
- Povečanje nasilja (D3)
- Povečanje pritiskov (D4)
- Zmanjšanje števila klicev zaradi nasilja med pandemijo (E1)

Oblike nasilja nad ženskami v intimnopartnerskem odnosu v času pandemije covid-19

- Ni novih oblik nasilja (A3, C5)
- Iz psihičnega v fizično (B3)
- Povečanje psihološkega in čustvenega nasilja (A4)
- Nezmožnost umika (A5, B7)
- Oblike se niso spremenile (C3)
- Nadzor in manipulacija (A6, B4, C4)
- Nadzor (B5, C7, D6, D9, E5, F3)
- Nadzor zaradi finančnih težav (B6)
- Zloraba moči (D7, D10, D12)

- Manipulacija (F4)
- Poglobitev oblik nasilja (D8)
- Psihično nasilje (D11, F2)
- Nespremenjenost oblik nasilja (E4)

Dejavniki povečanja ali zmanjšanja nasilja nad ženskami v intimnopartnerskem odnosu v času pandemije covid-19

Finančne težave

- Izguba služb (A7, C5, E6, F7)
- Upad finančnih dohodkov (B8, D14)
- Stres (A8, B9, B10, D13, E8)
- Alkoholizem (A9, E7)
- Izolacija (B11, B13, C6, D15, F6)
- Omejeno gibanje (B14)
- Količina skupaj preživetega časa (B12, F5, F8)

Psihološke, čustvene in telesne posledice nasilja nad ženskami v intimnopartnerskem odnosu v času pandemije covid-19

- Povečanje zdravstvenih, psiholoških in emocionalnih težav (A10)
- Nespečnost (A11, C8, D18, F13)
- Anksioznost (A12, B17, C10, D16, D19)
- Depresija (A13, C7, D17, F12)
- Nesamozavestnost (A14, F9)
- Negotovost (A15, F11)
- Negativna čustva (B15)
- Samomorilnost (B16)
- Nemoč (B18)
- Odvisnosti (C9)

Podporni sistemi in storitve pri obravnavi nasilja nad ženskami v intimnopartnerskem odnosu v času pandemije covid-19

- Delo na daljavo (A16, A17, B19, C14, C15, D21, D22, E12)
- Neinformiranost o obstoju pomoči (A18, B23, C12)
- Objava številk za pomoč (B20)
- Prilagajanje podpornih sistemov (D20)

Težave podpornih sistemov pri obravnavanju nasilja

- Karantenski ukrepi so povzročali težave pri delu podpornih sistemov (A19, A20, B22, C16)
- Prostorska stiska (A21)
- Ozaveščenost (F17)

Ocena učinkovitosti delovanja podpornih sistemov

- Učinkovito delovanje (A22, D24, F15)
- Podporni sistemi so delali enako (C13)
- Pomanjkanje varnih točk (C18)
- Ni poročanja o slabem delovanju (D23)
- Otežen dostop (E10)
- Slabo delovanje centrov za socialno delo (E11)
- Pomanjkanje varnih točk na podeželju (F16)

Priporočila za izboljšanje delovanja podpornih sistemov pri obravnavi nasilja

- Oblikovanje protokolov (A23)
- Ozaveščenost (C19)
- Informiranost (C20)
- Sodelovanje služb (E13)
- Dobre prakse iz tujine (E14)
- Ustanovitev varnih točk na podeželju (F18)
- Boljša informiranost na podeželju (F19)

9.3. Vprašalnik za intervjuje:

1. Kako se je dinamika nasilja spremenila v intimnopartnerskih podnosih zaradi pandemije covid-19?
2. Kako je po vašem mnenju pandemija vplivala na naravo in pogostost nasilja v intimnopartnerskih odnosih?
3. Ste opazili kakšne razlike v oblikah nasilja, ki so se pojavile med pandemijo, v primerjavi z obdobjem pred njo? Če je odgovor pritrdilen, lahko podate nekaj primerov?
4. Kako je po vaših opažanjih pandemija vplivala na nadzor in manipulacijo nad ženskami v intimnopartnerskih odnosih?

5. Kateri dejavniki so po vašem mnenju prispevali k povečanju ali zmanjšanju nasilja nad ženskami v intimnopartnerskih odnosih med pandemijo?
6. Kako so bili stres, finančne težave in družbena izolacija povezani z nasiljem v intimnopartnerskih odnosih med pandemijo?
7. Ali so se pojavile kakšne posebne okoliščine ali dogodki med pandemijo, ki so vplivali na povečanje stopnje nasilja nad ženskami v intimnopartnerskih odnosih?
8. Kakšne so psihološke, čustvene in telesne posledice nasilja, ki so ga ženske doživljale v intimnopartnerskih odnosih med pandemijo covid-19?
9. Ali lahko opišete, kako je po vašem mnenju vplivalo nasilje nad ženskami v intimnopartnerskih odnosih v času covid-19 na psihološko in čustveno stanje žensk, ki so preživele nasilje?
10. Kako so obstoječi podporni sistemi in storitve obravnavali potrebe žensk, ki so se srečevale z nasiljem v intimnopartnerskem odnosu med pandemijo covid-19?
11. Ste seznanjeni s kakršnimikoli podpornimi sistemi ali storitvami, ki so bili na voljo ženskam, ki so se srečevale z nasiljem v intimnopartnerskem odnosu med pandemijo?
12. Kako učinkoviti menite, da so bili ti podporni sistemi pri zadovoljevanju potreb žensk, ki so doživljale nasilje?
13. Katere izboljšave ali spremembe bi predlagali za obstoječe podporne sisteme, da bi bolje pomagali ženskam, ki so se srečevale z nasiljem v intimnopartnerskem odnosu med pandemijo?
14. Ali predlagate še kakšno popolnoma novo idejo, oz. ustanovitev na področju podpornih sistemov, ki bi nudila podporo ženskam, ki doživljajo nasilje v času stresnih situacij, kakršna je bila pandemija?